

Visie Vrijtijdseconomie Hoeksche Waard

1 Inleiding

Recreatie en toerisme bieden onze gemeente veel kansen. Om deze te verzilveren heeft gemeente Hoeksche Waard een integrale Visie Vrijtijdseconomie opgesteld.

1.1 Waarom een Visie Vrijtijdseconomie?

Recreatie en toerisme hebben een belangrijke toegevoegde waarde voor de Hoeksche Waard. Een sterke vrijetijdseconomie is van maatschappelijk en economisch belang. De vrijetijdssector is belangrijk voor de werkgelegenheid, de aantrekkingskracht als woongemeente en het voorzieningenniveau. Gemeente Hoeksche Waard wil de kansen die de vrijetijdseconomie biedt, zo goed mogelijk benutten. Daarom is in het Hoofdlijnenakkoord en het Programma Economie vastgelegd dat er een Visie Vrijtijdseconomie wordt opgesteld, waarin de gemeente samen met betrokken partijen de gewenste ontwikkelrichting bepaalt.

Op landelijk niveau is er veel aandacht voor recreatie en toerisme. In de nationale visie op toerisme Perspectief Bestemming Nederland 2030 (NBTC, 2018) en het advies van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur over waardevol toerisme (Rli, 2019), wordt opgeroepen om toerisme en recreatie positief in te zetten voor brede welvaart. Voor de Hoeksche Waard biedt dit momentum om juist nu te bedenken hoe recreatie en toerisme van meerwaarde kunnen zijn voor onze gemeente. We zien mogelijkheden om inwoners en bezoekers meer te bieden, waarmee kansen ontstaan voor ondernemers om te investeren. Daarbij willen we zorgen voor een goede spreiding van toerisme en recreatie, zodat ons hele eiland er de vruchten van plukt.

In bijlage 1 wordt uitgelegd hoe de visie tot stand is gekomen en wanneer ondernemers, bewoners(vertegenwoordigers) en partners zijn betrokken. In het Inventarisatiedocument, dat als afzonderlijke bijlage bij de visie is gevoegd, leest u meer over de achtergrond van de visie.

1.2 Waar gaat de Visie Vrijtijdseconomie over?

Vrijtijdseconomie: dit verstaan we eronder

De vrijetijdseconomie betreft activiteiten op het gebied van vrije tijd voor zowel inwoners als voor toeristen en recreanten.

- Met recreatie bedoelen we zowel de vrijetijdsactiviteiten van inwoners als van recreanten van buiten de gemeente die een activiteit ondernemen in de Hoeksche Waard. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een wandeling, een bezoek aan een attractie of evenement, of recreatief winkelen.
- Met (verblijfs)toerisme bedoelen we (internationale) gasten van buiten de gemeente die ten minste één nacht in de Hoeksche Waard overnachten.

In de praktijk is het onderscheid tussen recreatie en toerisme niet altijd duidelijk te maken, want verblijfstoeristen maken gebruik van voorzieningen voor inwoners en andersom. Daarom kijken we in deze Visie Vrijtijdseconomie integraal naar recreatie en toerisme.

Gezamenlijke ambities en acties, richtinggevendende uitspraken

In de Visie Vrijtijdseconomie bepaalt de gemeente samen met ondernemers en andere betrokken partijen de ambities en doelen voor de vrijetijdseconomie in 2030 en wat zij gezamenlijk gaan doen om die waar te maken. Na vaststelling door de gemeenteraad wordt de visie uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met concrete acties en prioritering voor de komende jaren. We kunnen immers niet alles tegelijk.

De visie is nadrukkelijk geen beleidskader, maar biedt een stip op de horizon, die richting geeft aan de inzet van de gemeente. In de visie staan richtinggevendende uitspraken over wenselijke en minder wenselijke ontwikkelingen. De visie biedt daarmee concrete aanknopingspunten voor het afwegen van initiatieven en die waar nodig verder uitgewerkt kunnen worden in beleid. Om de vrijetijdseconomie te bevorderen, is het belangrijk om goed in te kunnen spelen op actuele trends en ontwikkelingen. Daarom biedt de visie voldoende ruimte voor maatwerk.

1.3 Relatie met gebiedsmarketing

Tegelijkertijd met het opstellen van de Visie Vrijtijdseconomie werkt gemeente Hoeksche Waard ook aan gebiedsmarketing. Beide trajecten vullen elkaar aan en zijn in nauwe samenwerking uitgewerkt.

De Visie Vrijtijdseconomie heeft een ruimtelijk-economische insteek en gaat over de ontwikkeling van het toeristisch-recreatief aanbod op de lange termijn. Gebiedsmarketing gaat om het onder de aandacht brengen van het (bestaande) aanbod bij de juiste doelgroepen. Een goede gebiedsmarketing is een voorwaarde voor het realiseren van de doelen van de Visie Vrijtijdseconomie.

Omdat in beide trajecten samenwerking met partijen uit de sector essentieel is, zijn we hierin gezamenlijk in opgetrokken. Zo zijn ondernemers en betrokkenen uit het veld één keer benaderd voor twee trajecten die elkaar aanvullen. Zowel voor de ondernemers als de gemeente werkt dit wel zo efficiënt en effectief. Ook bij de uitvoering van de visie trekken we waar relevant gezamenlijk op met de gebiedsmarketing en kijken we naar hoe we elkaar kunnen versterken.

Specifieke aandacht voor bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid is essentieel voor een bloeiende vrijetijdssector. Als eiland hebben we maar een beperkt aantal verbindingen met het vaste land. De komende jaren worden alle drie de vaste verbindingen aangepakt, waardoor de autobereikbaarheid van de Hoeksche Waard verslechtert én de pleziervaart ernstige hinder ondervindt. We hebben ons met man en macht ingezet om de verkeershinder zoveel mogelijk te beperken, maar onze positie is kwetsbaar. Daar komt bij dat ook een verdere versobering van het OV op de loer ligt. Dit betekent dat structurele inzet nodig is voor het behouden en verbeteren van de bereikbaarheid.

De impact van het coronavirus

De Visie Vrijtijdseconomie is opgesteld tijdens de coronacrisis. Het coronavirus heeft een ongekende impact op de toeristisch-recreatieve sector, die ook de komende tijd nog voelbaar zal zijn.

- Het ondernemende deel van de toeristisch-recreatieve sector heeft het zwaar gehad door noodgedwongen beperking van de capaciteit, die op het moment van schrijven nog deels voortduurt. De impact van corona is nog niet zichtbaar in het aantal banen (cijfers 2020), maar bedrijven blijven kwetsbaar en het effect wordt pas echt zichtbaar als zij geen overheidssteun meer krijgen. Door de hoge schulden die veel bedrijven hebben opgebouwd, zal het investeringsvermogen de komende jaren nog beperkt zijn.
- Tegelijkertijd zien we dat een deel van de ondernemingen nieuwe ideeën realiseert, samenwerking opzoekt en zich weet aan te passen. Dit is positief voor de innovatie binnen de sector.
- Door het coronavirus zien we veranderingen in recreatiegedrag. Het bezoek aan natuur, recreatiegebieden, water en strand is sterk toegenomen. Mensen recreëren vaker buiten en dichterbij huis. Goede recreatievoorzieningen zijn dus belangrijker dan ooit.
- Het internationaal bezoek aan Nederland is gekrompen en zal ook de komende jaren nog beperkt zijn. Tegelijkertijd gaan Nederlanders meer op vakantie in eigen land. Dit biedt kansen voor de Hoeksche Waard als toeristische bestemming.

De onzekerheid ten aanzien van het coronavirus zal voorlopig nog voortduren. Op dit moment is nog onduidelijk of er specifiek herstelbeleid nodig is. De Visie Vrijtijdseconomie richt zich op de middellange termijn en blijft daarom ook post-coronavirus actueel. Bij de uitwerking van de visie proberen we zo goed als mogelijk te anticiperen op de lange termijnimpact van het coronavirus. Dat doen we door onder andere bij de acties in de uitvoeringsagenda integraal te kijken naar hoe deze kunnen bijdragen aan duurzaam herstel, en door de creativiteit en het goede onderlinge contact die tijdens de coronacrisis zijn ontstaan, zoveel mogelijk vast te houden.

1.4 Uitgangspunten

In maart en april 2021 heeft de Gemeenteraad aan de hand van een Keuzenota de kaders en de koers voor de Visie Vrijtijdseconomie vastgesteld. Hieronder zijn de 7 uitgangspunten opgenomen. Voor een verdere toelichting kunt u terecht in bijlage 2. In paragraaf 3.2 hebben we voor elk speerpunt aangegeven aan welke uitgangspunten het speerpunt invulling geeft.

1. De Visie Vrijtijdseconomie richt zich op de eigen inwoners én op bezoekers.

Het toeristisch-recreatief aanbod moet bij voorkeur zowel op de behoeftes van bezoekers als op die van inwoners inspelen, of een evenwichtige mix van aanbod voor beide groepen zijn.

2. Inwoners van alle dorpen in de Hoeksche Waard moeten in de eigen omgeving kunnen wandelen en fietsen. De gemeente gaat hierin actief investeren.

Dit omdat recreatiemogelijkheden 'om de hoek' bijdragen aan gezondheid en veiligheid. Een groot gedeelte van de Hoeksche Waarders fietst en/of wandelt minstens één keer per week. Daarbij maken zij vaak gebruik van de polderwegen, omdat er weinig vrijliggende paden zijn.

3. Met de Visie Vrijtijdseconomie richten we ons op het faciliteren van initiatieven én op actief uitnodigen en investeren.

De gemeente wil – naast het faciliteren van initiatieven met bijvoorbeeld regelgeving – ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners ook actief uitnodigen om initiatieven te ontplooiën. De gemeente wil zelf ook actief kansen grijpen, bijvoorbeeld door het benutten van subsidies.

4. De Hoeksche Waard is van zichzelf aantrekkelijk genoeg, daar hoeven geen grote recreatief-toeristische toevoegingen bij.

We richten ons vooral op een divers klein en middelgroot aanbod. We kiezen voor aanbod met authentieke beleving, luxe en avontuur, dat voortbouwt op de sterke punten van onze gemeente. We benutten onze kracht en maken onze kwaliteiten beleefbaar en toegankelijk. Op deze manier zetten we in op het verkrijgen van duurzame recreatie en toerisme. Alhoewel we er niet de focus op leggen, sluiten we een grotere ontwikkeling zoals een iconisch object of festival op voorhand niet uit. Zo'n ontwikkeling moet dan wel duidelijk passen bij het DNA van de Hoeksche Waard en helpen om ons eiland op de kaart te zetten.

5. We zetten op het gebied van verblijfsrecreatie in op klein tot middelgroot aanbod.

Klein tot middelgroot aanbod past bij het DNA van de Hoeksche Waard en kwaliteiten als rust, ruimte en openheid. Er zijn kansen voor specialisatie en/of speciale verblijfsconcepten, zoals wellnessvoorzieningen en koppeling van accommodaties aan natuur en landschap, water en/of duurzaamheid. Deze keuze past goed bij de huidige bezoekers van de Hoeksche Waard.

6. Bij de ontwikkeling van toeristisch-recreatief aanbod voor bezoekers ligt de focus op de Binnenbijkte Maas, de Zuidrand en historische dorpskernen.

We kiezen ervoor om op het hele eiland in te zetten op toeristisch-recreatieve aanbodontwikkeling. Dit draagt bij aan andere doelen zoals een eigen en onderscheidende identiteit van de dorpskernen en de aantrekkelijkheid van de directe leefomgeving van onze eigen inwoners.

7. Voor jongeren ontwikkelt de gemeente samen met jongeren en initiatiefnemers een recreatief aanbod dat aanvullend is op het jongerenwerk en rekening houdt met een differentiatie in leeftijds categorieën (met het oog op interessegebied en veiligheid). Daarbij wordt voorzien in meer buitenspeelplekken voor kinderen in de basisschoolleeftijd en actieve gemeente-brede recreatie voor de jongeren van 12 t/m 20 jaar.

Inwoners van de Hoeksche Waard geven aan vooral recreatievoorzieningen voor jongeren en jeugd te missen. De gemeente wil hier actief op inzetten, mede vanuit het doel van de gebiedsmarketing om de aantrekkelijkheid van de Hoeksche Waard voor jonge huishoudens te vergroten en te benadrukken.

2 Toerisme en recreatie in de Hoeksche Waard anno 2021

Om te bepalen waar we naartoe willen, is het belangrijk om te weten waar we nu staan. Daarom nemen we u kort mee in de situatie van de Hoeksche Waard als toeristisch-recreatieve bestemming op dit moment. Wilt u hierover meer weten? Raadpleeg dan het Inventarisatiedocument.

2.1 Zeven kernkwaliteiten van bestemming Hoeksche Waard

De toeristisch-recreatieve kwaliteiten van onze gemeente zijn goed te herkennen in de merkwaarden van de gebiedsmarketing:

- Dynamisch - Afwisselend, Levendig, Vitaal
- **Gezond buitenleven** - Natuur, Landschap, Groen, Agrarisch, Gezond, Welzijn, beweegvriendelijke buitenruimte
- Harde werkers - Gastvrij, Verbindend, Sociaal
- Innovatief - Creatief in ondernemen, Nieuwe concepten, Duurzaam, Agrarisch
- **(Recreatieve) ruimte** - Ruimte, Rust & Horizon
- Unieke ligging - Centraal verbonden met de wereld, Waterrijk
- Vrijheid - Op zichzelf & Eigen dynamiek

De merkwaarden 'Gezond buitenleven' en '(Recreatieve) ruimte' zijn benoemd als de meest onderscheidende merkwaarden.

De Hoeksche Waard kenmerkt zich door diverse landschappen: open landschappen, agrarische landschappen, waterrijke landschappen en (historische) dorpen. Deze diversiteit is interessant voor fietsers en wandelaars. De ligging maakt ons eiland een goede uitvalsbasis voor het verkennen van diverse steden in de randstad. Bovendien ligt het eiland strategisch op noord-zuidroutes en de route van Utrecht

richting de kust. Deze kwaliteiten maken onze gemeente bijzonder en vormen de basis van ons als toeristisch-recreatieve bestemming.

2.2 Hoeksche Waard onderscheidt zich met agrifood, landschap en ligging

Ten opzichte van omliggende toeristische bestemmingen zoals Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee, onderscheidt de Hoeksche Waard zich met:

- **Agrifood.** Met haar sterke en innovatieve agrifood sector, heeft de Hoeksche Waard potentie om uit te groeien tot een interessante agrifood bestemming. Met de Visie Vrijetijdseconomie zetten we in op toeristisch-recreatieve productontwikkeling waarmee we deze potentie kunnen verzilveren (zie paragraaf 3.2, speerpunt 1).
- **Landschap.** De Hoeksche Waard is landschappelijk divers, authentiek en charmant. Je vindt er unieke natuurwaarden en je ervaart er het echte eilandgevoel. Om deze kwaliteiten te benutten voor recreatie en toerisme is het belangrijk dat we ons landschap, het water en onze natuur behouden en beter toegankelijk en beleefbaar maken (speerpunt 1 en 4).
- **Ligging.** De Hoeksche Waard profiteert van haar centrale ligging (rust en ruimte dichtbij de grote steden/de Randstad), is dynamischer en bereikbaarder dan de andere Zuid-Hollandse eilanden. Om het beste uit deze kwaliteit te halen, is blijvende aandacht voor een goede bereikbaarheid essentieel (speerpunt 2). Daarnaast biedt de ligging interessante aanknopingspunten voor samenwerking met omliggende regio's (speerpunt 7).

Hoeksche Waard is een gemeente met hechte gemeenschappen en een zeer eigen identiteit. De Hoeksche Waard is puur en echt. De eilandmentaliteit en authenticiteit hebben aantrekkingskracht op bezoekers. Dit is een belangrijke kracht van de Hoeksche Waard die veel beter benut kan worden voor de beleving van het eiland door bewoners en gasten.

2.3 Sterke en zwakte punten, kansen en bedreigingen voor de Hoeksche Waard als toeristisch-recreatieve bestemming

STERKTES

Algemeen

- Landschappelijke kwaliteit: open en groen landschap, omgeven door water en uitstraling van rust en ruimte, dicht bij de kust. Uniek agrarisch polderlandschap en unieke natuurwaarden. Een aantrekkelijk groenblauw netwerk en waterrijk landschap.
- Cultuurhistorische iconen en historische dorpen.
- Eilandmentaliteit: kleine, hechte gemeenschap met veelal een eigen unieke identiteit. Deze authenticiteit heeft een zekere aantrekkingskracht op bezoekers. Een eigen identiteit per dorp en dorps trots.
- Ondernemerszin Hoeksche Waard: ondernemers zien kansen en pakken deze aan.
- Goede samenwerking tussen gemeente en ondernemers. Dit is een belangrijke voorwaarde voor een sterke bestemming.

Vervoer

- Ligging vlakbij de grotere steden en ligging aan de A29
- Pontjes vormen belangrijke schakel in het routenetwerk
- Uitgebreid routenetwerk

Verblijf

- Toeristen blijven langer dan verwacht, omdat ze positief verrast zijn
- Kleinschalige accommodaties: charmant en authentiek

Dingen om te doen

- Dagrecreatieve trekkers: Tiengemeten (incl. musea), Recreatieoord Binnenmaas, Museum Hoeksche Waard en historisch Oud-Beijerland
- Verkoop van streekproducten en boerderij gerelateerde activiteiten maken de Hoeksche Waard beleefbaar
- Aantrekkelijke natuurgebieden met goede informatievoorziening
- Veel mogelijkheden voor buitenactiviteiten zoals wandelen, fietsen, vissen, varen, kanoën enzovoort

ZWAKTES

Algemeen

- Beperkte samenwerking tussen ondernemers onderling en tussen ondernemers en andere aanbieders
- Eilandgevoel minder beleefbaar, trots wordt niet voldoende uitgestraald door inwoners
- De Hoeksche Waard is vaak een 'toevallige' keuze i.p.v. bewuste keuze

- Ondernemers ervaren drempels om te ondernemen.

Vervoer

- Routenetwerken: beleving is beperkt, kwaliteit kan beter, het wandelnetwerk heeft de laagste dichtheid van Zuid-Holland
- Bereikbaarheid vanuit steden niet optimaal (OV/frequentie pontjes)
- Beperkte voorzieningen voor elektrische fietsen
- Weinig vrijliggende wandel- en fietspaden; gebruik van landwegen door verschillende modaliteiten levert soms gevaarlijke situaties op
- Buitengebied beperkt bereikbaar met het openbaar vervoer
- Voorzieningen beperkt toegankelijk voor mensen met een beperking
- Beperkt aantal verbindingen met het vaste land

Verblijf

- Beperkt verblijfsaanbod en weinig ontwikkelingen / dynamiek
- Veel vaste plekken op campings en jachthavens, weinig tot geen 'toeristische' plekken/verhuur en variatie in verblijfsaanbod

Dingen om te doen

- Weinig dagattracties met bovenregionale aantrekkingskracht
- Weinig dagrecreatieve, horeca- en 'elk weer' –voorzieningen
- Weinig rustpunten langs wandel- en fietsroutes
- Weinig (horeca)locaties waar kinderen welkom zijn
- Cultureel aanbod is mager, historie nog weinig beleefbaar
- Strandjes zijn vrij basic, verblijfskwaliteit laat te wensen over met het oog op verschillende doelgroepen

KANSEN

Algemeen

- Inzetten op een sterk merk, met de gebiedsmarketing is de gemeente hiermee goed op weg
- Eilandgevoel beter beleefbaar maken
- Trots onder Hoeksche Waarders stimuleren en uitdragen
- Ondernemers ruimte geven om te investeren in toerisme en recreatie
- Inspelen op de belevingseconomie
- Samenwerking binnen regiodeal met Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten

Vervoer

- Inspelen op trends in routegebonden recreatie, onder andere opkomst elektrisch fun-vervoer en grotere actieradius door e-bike
- Uitbreiding ruiterspaden
- Mogelijkheden voor vervoer over water uitbreiden

Verblijf

- Gasten verleiden om langer te blijven door middel van goede verblijfsaccommodaties en (meerdaagse) arrangementen
- Uitbreiding (groter en meer onderscheidend) verblijfsaanbod

Dingen om te doen

- Toenemende interesse in gezonde en duurzame levensstijl benutten: buitenrecreatie faciliteren
- Inspelen op de toenemende behoefte aan groen, recreatie, wandelen en fietsen (vanwege corona)
- Ontwikkelen van aanbod voor senioren, zij hebben tijd en geld
- Toevoegen van aanbod voor jongeren om de Hoeksche Waard voor hen aantrekkelijker te maken
- Water beter benutten; ontwikkeling van watersport en activiteiten
- Beter verbinden van het aanbod d.m.v. productontwikkeling en positionering rondom agrifood en streekproducten
- Inzetten op beleving en thematisering door middel van storytelling
- De verstedelijking en bevolkingsgroei in de Randstad bieden kansen om in te spelen op de recreatiebehoefte die hier ontstaat.
- Ontwikkelen van arrangementen.

BEDREIGINGEN

- Vergrijzing en ontgroening, hierdoor neemt de druk op de arbeidsmarkt toe, waardoor het lastiger kan worden om aan voldoende gekwalificeerd personeel te komen
- Lange termijnimpact Corona: welke gevolgen heeft de crisis voor het voortbestaan van het huidige aanbod?

- Versterking positie touroperators en online boekingsplatformen, afoming omzet
- Concurrentie Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee
- Voorzieningen en beleving onder druk door lage bezoekersaantallen. Het Nationaal Landschap Centrum is onlangs gesloten voor publiek.
- Toenemende recreatiedruk vanuit de Randstad. Zonder goede voorzieningen wordt het drukker waar het al druk is. Hierdoor kan overlast ontstaan.
- De consument is kritischer en veeleisender. Onderscheidend vermogen, het creëren van bijzondere ervaringen en het bieden van unieke belevenissen worden steeds belangrijker. Deze bedreiging kan omgevormd worden tot een kans, wanneer er ingespeeld wordt op de behoeften van de consument.
- De aandacht van de waterrecreant verschuift. Ondernemers in de waterrecreatiesector staan voor de uitdaging om nieuwe concepten en andere verdienmodellen te ontwikkelen. Wanneer ze hier op inspelen kan deze bedreiging een kans worden.
- De bereikbaarheid van het eiland staat onder druk door geplande onderhouds- en herstelwerkzaamheden aan bruggen en tunnels. Ook de pleziervaart ondervindt hier hinder van door beperking van het aantal brugopeningen.

Hoeksche Waarders geven hun mening over toerisme en het vrijetijdsaanbod voor inwoners

Inwoners waarderen recreatievoorzieningen met kleine voldoende

Uit een enquête onder inwoners van de Hoeksche Waard, die we voor deze visie hebben uitgevoerd, blijkt dat zij de recreatieve voorzieningen gemiddeld beoordelen met een 6,2. Het aanbod is volgens inwoners onvoldoende divers en voornamelijk geconcentreerd op Tiengemeten en in Oud-Beijerland. 70% mist dan ook voorzieningen voor vrijetijdsbesteding buitenshuis. Het grootste gemis zijn voorzieningen voor de jeugd en jongvolwassenen (13 – 24 jaar).

Bioscoop, theater en voorzieningen langs routes op verlanglijstje

Inwoners hebben vooral behoefte aan voorzieningen in centrumgebieden, zoals bioscoop, filmhuis, theater, concert-of muziekzaal, en pleisterplaatsen of horeca in het buitengebied. Daarnaast missen inwoners mogelijkheden om direct het water in te gaan en om te zwemmen. Hoeksche Waarders wandelen en fietsen veel. Hiervoor is onder andere behoefte aan meer vrijliggende paden en een mountainbikeroute. Onder jongeren is naast een bioscoop of poppodium behoefte aan plekken waar zij kunnen 'chillen' en betere OV-verbindingen met de stad.

Toeristisch-recreatieve ontwikkeling moet passen bij DNA

Opvallend is dat slechts 38% van de Hoeksche Waarders het eiland zou aanbevelen als toeristisch-recreatieve bestemming. Alhoewel inwoners nog weinig trots zijn op hun eiland, staan zij over het algemeen (gematigd) positief tegenover toeristisch-recreatieve ontwikkeling: 45% zou het leuk vinden als er meer bezoekers komen (18% wil dit niet). Voorwaarde is dat dit past bij het DNA van Hoeksche Waard. Recreatie en toerisme moeten passen bij de aard en schaal van het landschap en de levensstijl van inwoners.

Hoeksche Waarders zijn vooral rustzoekers, stijlzoekers en inzichtzoekers

De Leefstijlvinder is een model dat helpt bij het analyseren van doelgroepen. Het bestaat uit zeven leefstijlgroepen die laten zien waar mensen in hun vrije tijd of op vakantie behoefte aan hebben. Elke leefstijl staat voor bepaalde kernwaarden, motieven en drijfveren die bepalend zijn voor het gedrag in de vrije tijd. Want waar de ene recreant graag actief is in zijn of haar vrije tijd, zoekt een ander juist ontspanning en rust. En waar voor de één het gezelschap centraal staat, staat voor een ander juist de activiteit centraal. In de figuur links ziet u de verdeling van de leefstijlen onder de Nederlandse bevolking. Bovenaan deze pagina is elke leefstijlgroep in één zin beschreven. In bijlage 3 vindt u een uitgebreidere toelichting op de leefstijlen.

Inwoners van Hoeksche Waard zijn met name rustzoekers (25%), stijlzoekers (18%) en inzichtzoekers (16%). Ook in Rotterdam – een belangrijke herkomstmarkt voor bezoekers aan Hoeksche Waard – vormen rustzoekers de grootste groep (22%), maar Rotterdammers zijn daarnaast vooral plezierzoeker en avontuurzoekers. Alhoewel Hoeksche Waard voor elke leefstijl wel wat wils heeft, blijkt uit een analyse van het aanbod dat het eiland op dit moment vooral aantrekkelijk is voor rustzoekers en harmoniezoekers. Er liggen dus kansen om aanbod te ontwikkelen voor andere doelgroepen die onder eigen inwoners en inwoners van de regio veel voorkomen.

3 Koers en strategie richting 2030

Samen met ondernemers en andere belanghebbenden bepaalden we waar we als Hoeksche Waard naartoe willen. Het is de stip op de horizon voor 2030, waar we ons de komende jaren samen met de sector voor gaan inzetten.

3.1 Ambitie en toekomstdroom

Ambitie voor de vrijetijdseconomie in de Hoeksche Waard in 2030

Een sterke vrijetijdseconomie is geen doel op zich, maar een middel waarmee we werken aan de Hoeksche Waard als een fijne gemeente om in te wonen, werken, verblijven en recreëren. We streven naar waardevolle recreatie en toerisme, die een optimale bijdrage leveren aan de vitaliteit van de Hoeksche Waard en het welzijn van inwoners.

We willen dat de vrijetijdseconomie in 2030 een belangrijke positieve bijdrage levert aan:

- de economie en werkgelegenheid – het huidige aandeel in het aantal banen is 4,4%. We willen dat dit groeit en op die manier ervoor zorgen dat toerisme en recreatie bijdraagt aan de economie;
- een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en nieuwe inwoners – de sector is het uithangbord van het prettige leven in de Hoeksche Waard;
- de leefbaarheid, het voorzieningenniveau in de kernen en de kwaliteit van de leefomgeving – inwoners profiteren van winkels, horeca en goede recreatievoorzieningen die mede in stand worden gehouden door recreatie en toerisme;
- gezondheid van de Hoeksche Waarders – voorzieningen voor recreatie dragen bij aan gezonde leefgewoonten;
- behoud van (lokale) cultuur en erfgoed – bijvoorbeeld door interesse in lokale gebruiken, het herbestemmen van agrarisch erfgoed met een nieuwe toeristisch-recreatieve functie, het ontsluiten en toegankelijk maken van het erfgoed en door inkomsten uit toerisme en recreatie te benutten voor instandhouding en restauratie van erfgoed;
- draagvlak voor behoud van natuur en landschap – recreëren doen we vaak in het groen of in de natuur. Mensen hechten mede daarom een groot belang aan natuur en zijn daarnaast steeds vaker bereid om te betalen voor activiteiten in de natuur, wat direct bij kan dragen aan de instandhouding ervan. Ook is er aandacht voor recreëren op en om het water.

Onze hoofdambitie voor 2030 luidt daarom als volgt:

In 2030 leveren recreatie en toerisme een belangrijke bijdrage aan de welvaart van de Hoeksche Waard en het welzijn van onze inwoners.

- Gasten en inwoners beleven het eiland Hoeksche Waard, toeristisch-recreatieve ontwikkeling versterkt en bouwt voort op onze unieke kwaliteiten;
- Toeristisch-recreatieve ontwikkeling gebeurt in balans met de omgeving. Ontwikkelingen passen binnen de draagkracht van natuur, landschap en samenleving;
- Inwoners zijn trots op het eiland Hoeksche Waard en zijn steeds vaker ambassadeurs van al het moois dat ons eiland te bieden heeft op het gebied van landschap, natuur, water, erfgoed en innovatieve agrifood.

Droom voor de vrijetijdseconomie in de Hoeksche Waard in 2030

Gasten en inwoners ontdekken een bijzonder eiland. Toerisme en recreatie dragen bij aan welvaart en welzijn.

Meer doen met agrifood – Inwoners en bezoekers zien en proeven hoe in de Hoeksche Waard gezond voedsel verbouwd wordt, op duurzame en innovatieve wijze. Er zijn centrale verkooppunten, versterkt door een stevig netwerk van landwinkels waar kinderen en volwassenen kunnen zien en meemaken hoe voedsel geproduceerd wordt. Initiatieven zoals Foodlab Hoeksche Waard zijn een groot succes en er is een jaarlijks evenement waarin de agrarische sector van de Hoeksche Waard centraal staat, en zij op eigen wijze gast en inwoners bekend maken met onze innovatieve landbouw.

Water, natuur en cultuurhistorie toegankelijk en beleefbaar – Recreanten en toeristen ervaren hoe de dynamische rivieren ons eiland omsluiten en zorgen voor de eilandcultuur, waar je echt tot rust kunt komen. Langs de oevers kunnen gasten en bewoners prettig verblijven en de natuur- en rivierdynamiek beleven. Bijzonder is het contrast tussen de dynamische rivier en de strakke agrarische polders. Op meerdere plekken aan zowel de noord- als de zuidrand zijn de natuur, het landschap en de cultuurhistorie van de Hoeksche Waard te bezoeken, aan te raken en te beleven. Denk aan de molens en de bijzondere landschappen. Onder meer het Oudeland van Strijen, het natuurbezoekerscentrum Klein Profijt en fort Buitensluis zijn bekender en aantrekkelijker geworden. Er is een passend horeca-aanbod, er zijn stranden met elk een eigen karakter, pontjes en jachthavens van waaruit de Hoeksche Waard vanaf het

water als eiland beleefd kan worden. Ons eiland biedt een inclusieve beleving, niet alleen voor jong en oud, maar ook voor mensen met een beperking.

Verbonden door themalijnen – Verschillende themalijnen verbinden het grotere en kleinere toeristisch-recreatieve aanbod en vertellen het verhaal van ons eiland. Ondernemers, culturele instellingen natuurorganisaties en vrijwilligers werken hiervoor samen. Ter versterking is er nieuw dagrecreatief aanbod ontwikkeld voor inwoners én bezoekers, dat past bij het DNA van de Hoeksche Waard en zoveel mogelijk duurzaam en inclusief is. Onze inwoners genieten op en top van dit fijne vrijetijdsaanbod. Met gebiedsmarketing weten we recreanten uit de omgeving naar de Hoeksche Waard te trekken én kiezen toeristen steeds vaker voor een langer verblijf op ons eiland. Bovendien benutten we onze ligging door actief kansen te grijpen voor samenwerking met onze buurgemeenten en op regionaal en provinciaal niveau, zoals via de Regio Deal en de Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee / Hoeksche Waard / Voorne-Putten.

Unieke verblijfsmogelijkheden – Er is een groter en diverser aanbod van (duurzame) verblijfsaccommodaties die een bijzondere overnachting bieden en waar gasten de Hoeksche Waard écht beleven: zicht op de horizon binnen handbereik, gezellig, knus en in verbinding met inwoners.

Beweegvriendelijk en bereikbaar eiland – Vanuit elke kern is een wandelommetje mogelijk. We hebben flink geïnvesteerd in een aantrekkelijkheid routenetwerk, door uitbreiding van het netwerk, de realisatie van mountainbike- en ruiterroutes, meer vrijliggende (fiets)paden, rustpunten en horeca langs het netwerk. Als belangrijke schakels in het routenetwerk dragen de pontjes bij aan de beleving van ons eiland vanaf het water. Bovendien zijn er nieuwe verbindingen over water en tussen stad en land bij gekomen (bijvoorbeeld een pontje naar Voorne-Putten en de Waterbus), waardoor gasten de Hoeksche Waard beter kunnen bereiken en inwoners zich makkelijk kunnen verplaatsen.

Aandacht voor jeugd en jongeren – Samen met jongeren uit de Hoeksche Waard hebben we voorzieningen gemaakt en activiteiten georganiseerd. Daarmee bieden we de verschillende leeftijdsgroepen interessante en eigentijdse vrijetijdsvoorzieningen in eigen gemeente.

Ondernemerschap en trots – Ondernemers zijn actief uitgenodigd en uitgedaagd om te investeren in toeristisch-recreatief aanbod. Onze inwoners zijn écht trots op de Hoeksche Waard. Zij zijn onze ambassadeurs en het visitekaartje van ons gastvrije eiland.

3.2 Opgaven en speerpunten

Als we de situatie van nu vergelijken met onze toekomstdroom voor 2030, zien we zes belangrijke opgaven, die we vertaald hebben naar zeven speerpunten. In de volgende paragrafen lichten we ze verder toe. In de nog op te stellen uitvoeringsagenda maken we concreet met welke acties we de komende jaren aan de slag gaan. Bij elk speerpunt hebben we alvast een aantal voorbeelden voor mogelijke acties opgenomen.

Opgaven	Speerpunten
Onderscheidende kracht van het eiland Hoeksche Waard versterken, betere beleving van sterke punten van de Hoeksche Waard. Eilandgevoel versterken, beleving van de oevers verbeteren. "Spreiden en verleiden"	1. Aanbodversterking en –ontwikkeling met themalijnen: <ul style="list-style-type: none"> • Agrifood in de Hoeksche Waard • De Hoeksche Waard, eiland van 60 polders
Ontwikkelen en verduurzamen van aanbod en verbinden van aanbod dat er al is, aansluitend op de kernkwaliteiten van de Hoeksche Waard.	2. Samenwerking en alliantievorming 3. Uitbreiden aanbod voor waterrecreatie, dagrecreatie en evenementen
Meer ruimte voor actieve recreatie zoals fietsen, wandelen, varen, vissen en verbeteren van de kwaliteit ervan en het realiseren van ontbrekende schakels daarin.	4. Beweegvriendelijke buitenruimte
(Dag)gasten verleiden langer te blijven en meer/beter verblijfsaanbod voor gasten die de verhalen van de Hoeksche Waard willen beleven.	5. Aantrekkelijke en duurzame verblijfsaccommodaties
Meer en beter aanbod voor jeugd en jongeren	6. Aanbod ontwikkelen met en voor jongeren en jeugd

Waarborgen en verbeteren van de bereikbaarheid over land en water	7. Goede en frequente vervoersverbindingen over water en tussen stad en land
---	--

Meer bekendheid genereren is óók een belangrijke opgave

Om onze ambitie en toekomstdroom waar te maken is het óók belangrijk om meer bekendheid te genereren voor het aanbod. En om de Hoeksche Waard als toeristisch-recreatieve bestemming beter op de kaart te zetten. Daarom investeert de gemeente de komende tijd in gebiedsmarketing, met Natuurlijk. Hoeksche Waard als merknaam. Omdat dit een aanpalend traject is en de acties hiervoor geen onderdeel zullen uitmaken van de uitvoeringsagenda van de Visie Vrijtijdseconomie, hebben we het beter bekend maken van het aanbod hier niet specifiek als opgave opgenomen. Zoals eerder aangegeven, werken we in de uitvoering uiteraard wel nauw samen met gebiedsmarketing.

3.2.1 Themalijnen voor aanbodversterking en productontwikkeling

Dit speerpunt geeft invulling aan de uitgangspunten:

1	De Visie Vrijtijdseconomie richt zich op de eigen inwoners én op bezoekers.
3	Met de Visie Vrijtijdseconomie richten we ons op het faciliteren van initiatieven én op actief uitnodigen en investeren.
4	De Hoeksche Waard is van zichzelf aantrekkelijk genoeg, daar hoeven geen grote recreatief-toeristische toevoegingen bij.
6	Bij de ontwikkeling van toeristisch-recreatief aanbod voor bezoekers ligt de focus op de Binnenbedijkte Maas, de Zuidrand en historische dorpskernen.

Met behulp van aansprekende thema's kunnen we het toeristisch-recreatieve aanbod met elkaar verbinden en als geheel aantrekkelijker maken. Hiermee komen de toeristisch-recreatieve kernkwaliteiten van onze gemeente beter naar voren en kunnen we ze beter beleefbaar maken. Daarnaast kunnen we aan de hand van deze thema's gericht aanvullend aanbod ontwikkelen dat van meerwaarde is. Zo benutten én versterken we onze onderscheidende kracht. En zorgen we ervoor dat we gasten en inwoners verleiden om ook minder bekende plekken in onze gemeente te bezoeken, zodat de hele Hoeksche Waard profiteert van recreatie en toerisme. We noemen dit ook wel "spreiden en verleiden".

Waar staan we nu?

Onze gemeente heeft een rijke geschiedenis met een schat aan verhalen en historische objecten die daaraan herinneren. Met de status van Nationaal Landschap zijn ons landschap en onze natuur van nationale klasse. Bovendien hebben we een innovatieve agrifood sector, die hier en daar al de verbinding legt met recreatie en toerisme. Ons eiland heeft daarmee veel kwaliteiten die in potentie aantrekkelijk zijn voor recreatie en toerisme, maar het aanbod staat op dit moment nog te veel op zichzelf en het eilandgevoel is op veel plekken nog moeilijk waarneembaar. Zo zijn veel van onze oevers maar beperkt toegankelijk, zijn er slechts een aantal plekken waar je het water in kunt of aan het water kunt verblijven en hebben we geen vaste horecavoorzieningen op het strand.

Waar werken we naartoe?

We zetten in op aanbodversterking en productontwikkeling, met name voor de bezoekers die meer te besteden hebben en langer willen blijven. Dit doen we aan de hand van twee themalijnen, die iconisch zijn voor de Hoeksche Waard:

- Agrifood in de Hoeksche Waard – maak kennis met de innovatieve agrifood sector, proef unieke streekproducten en leer hoe ze worden gemaakt;
- De Hoeksche Waard, eiland van 60 polders – beleef de unieke ligging (eilandgevoel), de ontstaansgeschiedenis, de strijd tegen het water, de cultuurhistorie en diverse landschappen en natuurgebieden.

Met de themalijnen creëren we een sterk toeristisch-recreatief product dat tot de verbeelding spreekt en dat inwoners en gasten verleidt om de hele Hoeksche Waard te ontdekken. Op de volgende pagina's leest u meer over hoe die themalijnen er uit zouden kunnen zien.

Voorbeelden van mogelijke acties voor het uitvoeringsprogramma

- Samenwerking met gebiedsmarketing, ondernemers en andere belanghebbenden voor uitwerking themalijnen.

- Unieke kwaliteiten beter beleefbaar maken, door oevers en water beter toegankelijk te maken en door beleving toe te voegen langs routenetwerken.
- Gerichte productontwikkeling ter versterking van de thema's. Voor voorbeelden, zie uitwerking themalijnen.
- Opstellen van uitnodigende ontwikkelkaders voor horeca, verblijfsrecreatie, nevenactiviteiten bij agrariërs, benutten van vrijkomende agrarische bebouwing. Met ruimte voor maatwerk.
- Trots onder inwoners stimuleren zodat zij ambassadeurs worden van ons eiland.
- Verbinding zoeken met Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee / Hoeksche Waard / Voorne-Putten (provincie Zuid-Holland).

Themalijn: Agrifood in de Hoeksche Waard

Doel themalijn: De innovatieve agrifood sector en de producten die hieruit voortkomen benutten voor toeristische-recreatieve productontwikkeling, zoals het inrichten van arrangementen, organiseren van evenementen of educatieve programma's.

Wat is daarvoor nodig? Een uitnodigend ontwikkelkader, ontwikkelruimte bieden op maatwerkniveau, benutten vrijkomende agrarische bebouwing, 'ja, mits' mentaliteit, nevenactiviteiten stimuleren, aansluiting op bestaande initiatieven zoals Foodlab.

De landbouw is een belangrijke drager van het polderlandschap. De Hoeksche Waard heeft een bijzonder sterke en innovatieve agrifood sector met potentie om uit te groeien tot een interessante agrifood bestemming. Ons eiland staat bekend om de vruchtbare kleigronden. In de landwinkels wordt een grote diversiteit aan streekproducten verkocht en soms mag er ook zelf worden geplukt. De vindingrijkheid in de landbouw is uniek en kenmerkend voor de hele Hoeksche Waard. De verhalen hierover en de producten die hieruit voortkomen bieden kansen voor toeristisch-recreatieve productontwikkeling.

Toeristisch-recreatief aanbod

Er is op dit moment al toeristisch-recreatief aanbod op het gebied van agrifood. Denk daarbij aan:

- De diverse landwinkels waar lokale producten te koop zijn
- Routes en evenementen zoals Tour langs de Boer, verlichte boerderijenroute, Oogstdag Tiengemeten
- Lokale initiatieven op het gebied van streekproducten
- Restaurants die koken met lokale producten
- Diverse bestaande en nieuwe initiatieven onder de naam Foodlab Hoeksche Waard

Bij het ontwikkelen van aanvullend aanbod, waarmee de themalijn versterkt kan worden, valt te denken aan:

- Pop-up store met alle streekproducten
- Foodtruckfestival met lokale producten
- Evenementen / activiteitenprogramma: boerenmarkt, workshops met lokale producten (lokaal koken), jaarlijks agrifood evenement
- Arrangementen om aanbod te verbinden
- Landwinkel combineren met andere mogelijkheden om het echt een uitje te maken
- Complete beleving aanbieden (bv. de boerin die verkoopt)
- Nevenactiviteiten, boerderijterrassen, uitrustpunt, rondleiding
- Verbinden agrifood en cultuur
- Fietsroute langs landwinkels
- Educatieve programma's in samenwerking met agrarische ondernemers
- Akkerrandwandelingen
- Interactieve belevingskaart voor bewoners en bezoekers
- Route ontwikkeling

Doelgroepen

De themalijn agrifood is interessant voor eigen inwoners, voor kinderen, voor passanten en voor verblijfgasten die nader kennis willen maken met lokale producten. De themalijn helpt inwoners om hun eigen eiland beter te leren kennen, stimuleert trots op de 'eigen' boeren en biedt bovendien een economische basis, als zij meer lokale producten kopen. Voor kinderen en scholen uit de omgeving heeft de themalijn een belangrijke educatieve waarde, omdat zij met eigen ogen kunnen zien hoe voedsel bereid wordt en kennis kunnen maken met de innovatieve landbouw en toeleverende bedrijven (bijvoorbeeld in de agrotechniek). Passanten worden naar de Hoeksche Waard getrokken door bijvoorbeeld een evenement op het gebied van agrifood. Voor verblijfgasten maakt de themalijn het interessanter om langer op het eiland, omdat er zo veel te ontdekken is.

Themalijn 2. De Hoeksche Waard, eiland van 60 polders

Doel themalijn: Het diverse, authentieke, charmante landschap en de unieke ontstaansgeschiedenis van de Hoeksche Waard beter beleefbaar maken en het verhaal ervan vertellen met behulp van toeristisch-recreatieve productontwikkeling, zoals verblijf in de natuur, vervoer over water en een natuurspeeltuin of klimbos.

Wat is daar voor nodig? Investeren in relatie met gebiedspartners (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Hoeksche Waards Landschap, Erfgoedlijn), ondernemers en andere aanbieders, gezamenlijke aanpak om beleefbaarheid te vergroten, investeren in gastvrijheid, positieve grondhouding tegenover initiatieven, Eilandgevoel uitwerken en beleefbaarheid van het water versterken.

De Hoeksche Waard is landschappelijk divers, authentiek en charmant en heeft een unieke ontstaansgeschiedenis. De Hoeksche Waard bestaat uit 60 polders die zijn ontstaan vanaf 1421, toen de Sint-Elisabethsvloed plaatsvond. Het landschap wordt gekenmerkt door het patroon van polders omringd door smalle dijken en restanten van kreken met kreekruigten en veenresten: het is een wijds landschap waarin (historische) dorpen, dijken, molens, polders en kreken te vinden zijn. Zo herinneren de kreken als restanten van het oorspronkelijke getijdenlandschap aan de bijzondere ontstaansgeschiedenis.

Daarnaast wordt de identiteit van de Hoeksche Waard sterk bepaald door het omringende water: brede voormalige zeearmen aan de zuidkant en rivierarmen aan de noordkant. De wateren rondom het eiland hebben een belangrijke ecologische en recreatieve betekenis en zijn belangrijk voor een goede waterbalans en de landbouw. We willen dit unieke landschap en de beleving van het (omringende) water beter beleefbaar en toegankelijk maken voor toeristen en recreanten. Bezoekers vinden hier rust, ruimte en de horizon en kunnen er wandelen, fietsen of varen. De buitendijkse gebieden zijn veelal natuurgebieden met hoge natuurwaarden waar natuurlijke processen het beeld bepalen. Binnendijs vind je de strak verkavelde, agrarische polders met akkerranden. Daarnaast zijn er sporen te vinden van de Watersnoodramp 1953 en militair erfgoed zoals verschillende kazematten en fort Buitensluis.

Gekoppeld aan het landschap is de unieke ligging. De Hoeksche Waard biedt rust en ruimte op een steenworp afstand van de grootstedelijke dynamiek van onder andere Rotterdam: een groot contrast op korte afstand van elkaar. Deze ligging biedt kansen voor hotelontwikkeling. Om deze ligging nog beter te benutten is het goed om samen te werken met de omliggende eilanden (bijvoorbeeld vanuit de Erfgoedlijn of regiodeal).

Toeristisch-recreatief aanbod

Het verhaal van het ontstaan van de Hoeksche Waard, de cultuurhistorie en de beleving van het water, de unieke natuur en het landschap vinden we in de volgende voorzieningen, bezienswaardigheden en activiteiten:

- De jachthavens
- Het Oudeland van Strijen
- De Oeverlanden Hollands Diep
- De verschillende veerverbindingen
- Kanoën door de kreken
- Op Tiengemeten en in het natuurbezoekerscentrum Klein Profijt
- Oude centrum van Oud-Beijerland
- Monumenten als Fort Buitensluis en de molens
- Museum Hoeksche Waard
- Cultuurhistorisch landschap
- Historische dorpskernen

Het verbinden van het bestaande aanbod versterkt de beleving van dit verhaal. En ook ontwikkelen van nieuw aanbod is belangrijk. Mogelijkheden voor nieuw aanbod zijn:

- Beleving toevoegen langs routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen. Denk aan een uitkijkpunt, kunstwerk, informatiepunt, historische elementen tot leven brengen, vlonderpad, etc.
- Oevers en water beter toegankelijk te maken en meer plekken te realiseren waar je aan het water kunt verblijven, waarmee het eilandgevoel wordt versterkt
- Natuurspeeltuin of klimbos, rivierspeelplek, waterspeelplek
- Natuur, landschap en oevers beter toegankelijk maken, bijvoorbeeld met "Klompennaden" langs rivieren en bijv. akkerranden
- Bijzonder verblijf in natuur of erfgoed, wat authenticiteit en beleving accentueert (bijv. water, uitzicht)
- Strandjes met elk een eigen karakter en voorzieningenniveau

- Professionaliseren vaarverbindingen en toegankelijkheid voor mensen met een beperking verbeteren
- Verhalen uit het museum ook buiten beleven, bijvoorbeeld een speurtocht langs (immaterieel) erfgoed
- Programma's voor jong en oud op Fort Buitensluis
- Ontwikkelen van toeristisch-recreatief aanbod in aansluiting op de Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee / Hoeksche Waard / Voorne-Putten (provincie Zuid-Holland)
- Aanhaken bij ontwikkelingen op omliggende eilanden

Doelgroepen

De themalijn maakt de Hoeksche Waard aantrekkelijker voor een brede doelgroep, omdat zij het unieke landschap en verhaal van de Hoeksche Waard beter kunnen beleven. Dit zorgt voor een ervaring van hoge kwaliteit, waarbij inwoners en bezoekers zelf kunnen bepalen welke onderdelen hen aanspreken. Ook educatieve programma's kunnen een plek krijgen in deze themalijn.

3.2.2 Samen werken aan de juiste totaalbeleving

Dit speerpunt is een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van onze ambities voor de vrijetijdseconomie in het algemeen, en heeft daarom een indirecte relatie met alle uitgangspunten.

Om onze inwoners en gasten de juiste totaalbeleving te kunnen bieden, moeten we ervoor zorgen dat alle onderdelen van ons toeristisch-recreatieve 'product' goed op elkaar aansluiten en aan de verwachtingen voldoen. Wensen en behoeften op het gebied van vrijetijd veranderen continu. Door het samengestelde karakter van het toeristisch-recreatieve product (zie kader op de volgende pagina), zijn er veel partijen betrokken bij recreatie en toerisme. Onder de aanbieders zijn naast bedrijven ook natuurorganisaties, culturele instellingen, boerenbedrijven, vrijwilligersorganisaties en overheden. We realiseren ons dat samenwerking essentieel is om de kansen die recreatie en toerisme onze gemeente bieden, te kunnen verzilveren. Daarom zetten we in op het creëren van de juiste netwerken en allianties.

Waar staan we nu

Als gemeente werken we op dit moment al goed samen met ondernemers en andere aanbieders van vrijetijdsvoorzieningen. We hebben korte lijntjes en er is een kartrekkersgroep die werkt aan het traject voor gebiedsmarketing en ook bij deze visie betrokken is. De coronacrisis heeft geleid tot een intensivering van de samenwerking en het is ons gelukt om een noodfonds voor ondernemers op te richten. Voor bepaalde onderwerpen werken we ook samen met gemeenten in de regio. Zo is er een Regiodeal Zuid-Holland opgesteld waar toerisme en recreatie onderdeel van uitmaken, neemt de gemeente deel aan de Landschapstafel Haringvliet en werken we voor Expeditie Haringvliet samen met de gemeente Moerdijk. We zien kansen om de samenwerking met omliggende eilanden en andere Zuid-Hollandse regio's te verbeteren. Daarnaast wordt er op dit moment nog beperkt samengewerkt tussen aanbieders van vrijetijdsvoorzieningen onderling.

Waar werken we naartoe

We willen dat alle onderdelen van ons toeristisch-recreatieve 'product' goed op elkaar aansluiten. Daar zetten we ons gezamenlijk voor in. We willen het volgende bereiken:

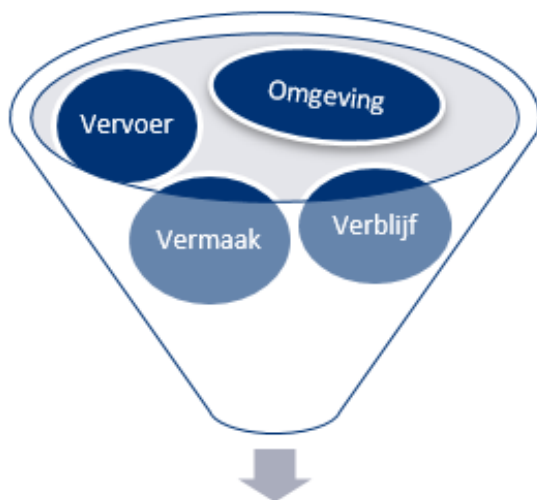
- Behoud en verdere intensivering van de samenwerking tussen de gemeente en de sector;
- Goede inbedding in de regio (Zuid-Hollandse eilanden, Haringvliet, provincie) waarmee we kansen op provinciaal en regionaal niveau beter kunnen benutten;
- Betere samenwerking binnen de sector, die van meerwaarde is voor aanbieders zelf én voor de toeristisch-recreatieve bestemming de Hoeksche Waard als geheel.

Voorbeelden van mogelijke acties voor het uitvoeringsprogramma

- Creëren van juiste netwerken en allianties met en tussen ondernemers, bijvoorbeeld in de vorm van een lokaal ondernemersplatform speciaal voor de vrijetijdseconomie;
- Kennisontwikkeling en kennisontsluiting;
- Opzetten van professionele samenwerking tussen winkelgebieden onderling en met de gemeente via het uitvoeringsprogramma Detailhandel;
- Benutten van mogelijkheden voor verdere regionale samenwerking, bijvoorbeeld in het verlengde van de Regio Deal en door aan te sluiten bij de tafel recreatie en toerisme van de MRDH;
- Uitwerken van kansen voor samenwerkingen met gemeenten Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee. Bijvoorbeeld de Erfgoedlijn die we met deze eilanden delen, biedt hiervoor interessante aanknopingspunten.

Samengesteld product maakt samenwerking van groot belang

Het toeristisch-recreatieve 'product' dat de Hoeksche Waard haar gasten biedt, bestaat uit meerdere onderdelen die samen zorgen voor een toeristisch-recreatieve beleving. Hoofdonderdelen zijn: vervoer, verblijf, dingen om te doen (oftewel 'vermaak') en de omgeving. Vervoer heeft betrekking op de reis naar de Hoeksche Waard toe, maar ook op fietsen, wandelen of toeren als activiteit op zich. Verblijf gaat over waar je kunt overnachten en onder 'dingen om te doen' verstaan we dagattracties, evenementen, bezienswaardigheden, musea, horeca en winkelen. De omgeving en het landschap maken de beleving mogelijk, en is zelf ook onderdeel van het toeristisch-recreatieve product. Het samengestelde karakter van het toeristisch-recreatieve product betekent dat er veel partijen betrokken zijn die allemaal een stukje van het toeristisch-recreatieve product van ons eiland creëren en beïnvloeden. Door samen te werken kunnen we ervoor zorgen dat er meer samenhang ontstaat in de beleving die we onze gasten bieden. Zo worden we een sterkere bestemming.

Toeristisch-recreatief product

3.2.3 Waterrecreatie, dagrecreatie en evenementen

Dit speerpunt geeft invulling aan de uitgangspunten:	
1	De Visie Vrijtijdseconomie richt zich op de eigen inwoners én op bezoekers.
3	Met de Visie Vrijtijdseconomie richten we ons op het faciliteren van initiatieven én op actief uitnodigen en investeren.
4	De Hoeksche Waard is van zichzelf aantrekkelijk genoeg, daar hoeven geen grote recreatief-toeristische toevoegingen bij.
6	Bij de ontwikkeling van toeristisch-recreatief aanbod voor bezoekers ligt de focus op de Binnenbedijkte Maas, de Zuidrand en historische dorpskernen.

Met de eerder genoemde themalijnen kiezen we er specifiek voor om een deel van ons aanbod in de etalage te zetten en als iconen door te ontwikkelen. Maar er liggen nog meer kansen voor aanbodversterking en productontwikkeling, die we willen benutten. Daarom richt dit speerpunt zich op het realiseren en mogelijk maken van aanbod voor waterrecreatie, dagrecreatie en evenementen, dat past bij de kernkwaliteiten van de Hoeksche Waard. Hier profiteren zowel inwoners, als gasten van.

Waar staan we nu

De belangrijkste dagattracties met bovenlokale aantrekkingskracht die onze gemeente rijk is, zijn Tien-gemeten, Recreatieoord Binnenmaas, het historische centrum met het winkelgebied en de haven van Oud-Beijerland en evenementen zoals Sunglow en de Spuidagen. Ook Foodlab Hoeksche Waard heeft potentie om zich bij dit rijtje aan te sluiten en er is een uitvoeringsprogramma waarmee wordt gewerkt aan vitale en aantrekkelijke winkelgebieden. Voor het overige is het aanbod aan dagattracties en evenementen bescheiden met veelal een lokale aantrekkingskracht. Ook maken we nog te weinig gebruik van de recreatieve potentie van al het water in en om onze gemeente. Onze doelgroep bestaat op dit

moment voor een groot deel uit recreanten uit Rotterdam en omstreken, die hier komen wandelen of fietsen en die op warme dagen in grote getalen aan de Binnenbedijkte Maas te vinden zijn.

Waar werken we naartoe

- Uitbreiding van mogelijkheden voor dagrecreatie, met focus op de Binnenbedijkte Maas, de Zuidrand en de historische dorpskernen
- Divers evenementenaanbod met verschillende mate van aantrekkingskracht
- Meer en betere mogelijkheden voor waterrecreatie, toegankelijke oevers
- Aanbod dat past bij het karakter en de schaal van de Hoeksche Waard, dat de gebiedsidentiteit van de Hoeksche Waard versterkt en bijdraagt aan de doelen van deze visie
- Zoveel mogelijk duurzaam en inclusief aanbod

In hoofdstuk 4 leest u meer over de gewenste ontwikkelingen per subsector.

Voorbeelden van mogelijke acties voor het uitvoeringsprogramma	
•	Ruimte bieden voor nieuw dagrecreatief aanbod dat past bij onze kernkwaliteiten
•	Verbeteren van voorzieningen op de stranden
•	Stimuleren van nieuwe concepten voor waterrecreatie
•	Parkeergelegenheid verbeteren rondom waterrecreatieplekken
•	Passende evenementen aantrekken, waaronder evenementen op het water
•	Ruimte bieden voor horeca in recreatieve focusgebieden en op/bij de stranden, opstellen ontwikkelkader
•	Aantrekkelijkheid van winkelgebieden op peil houden en verbeteren
•	Ontwikkelen van cultureel aanbod
•	Koppeling met streekproducten als onderdeel van de beleving
•	Verkennen van mogelijkheden voor verduurzaming van het aanbod en voor verbetering van de inclusiviteit

3.2.4 Bewegvriendelijke buitenruimte

Dit speerpunt geeft invulling aan de uitgangspunten:	
1	De Visie Vrijtijdseconomie richt zich op de eigen inwoners én op bezoekers.
2	Inwoners van alle dorpen in de Hoeksche Waard moeten in de eigen omgeving kunnen wandelen en fietsen. De gemeente gaat hierin actief investeren.
3	Met de Visie Vrijtijdseconomie richten we ons op het faciliteren van initiatieven én op actief uitnodigen en investeren.
4	De Hoeksche Waard is van zichzelf aantrekkelijk genoeg, daar hoeven geen grote recreatief-toeristische toevoegingen bij.

Bewegen en recreëren in de buitenruimte is belangrijk voor de gezondheid van al onze inwoners, van jong tot oud. Er is al jaren een toenemende behoefte aan actieve buitenrecreatie, die door de coronacrisis nog eens extra is benadrukt. We willen dat inwoners van alle dorpen in de Hoeksche Waard in hun eigen omgeving kunnen wandelen en fietsen. Bovendien zijn mogelijkheden voor actieve recreatie óók belangrijk om ons eiland aantrekkelijker te maken voor bezoekers. De gemeente gaat daarom bestaande voorzieningen verbeteren én actief investeren in het creëren van meer mogelijkheden voor fietsen, wandelen varen en vissen.

Waar staan we nu

De landschappelijke kwaliteiten van onze gemeente, de rust en de ruimte maken de Hoeksche Waard bij uitstek geschikt voor actieve recreatie zoals fietsen, wandelen en varen. Alhoewel er in onze gemeente ook nu al veel mogelijkheden zijn voor bijvoorbeeld wandelen, fietsen, vissen, varen, kanoën en paardrijden zien we kansen om deze mogelijkheden te verbeteren en uit te breiden. We hebben op dit moment al een goed dekkend recreatief routenetwerk voor wandelen en fietsen, maar relatief weinig routes per vierkante meter. Bovendien zijn er weinig vrijliggende paden waardoor er veel gecombineerd gebruik is. Dit levert soms gevaarlijke situaties op. Ook zijn er bijvoorbeeld weinig rustpunten langs routes, is er behoefte aan pleisterplaatsen en horeca, en leeft onder inwoners de wens voor een mountainbike-route en meer mogelijkheden om te zwemmen of het water in te gaan. Daarnaast kunnen voorzieningen beter toegankelijk gemaakt worden voor mensen met een beperking. Tot slot is er op provinciaal niveau veel aandacht voor de ontwikkeling van een sterk groenblauw netwerk dat stad en land verbindt, waar we op kunnen aanhaken.

Waar werken we naartoe

We willen de bestaande mogelijkheden verbeteren en nieuwe mogelijkheden voor bewegen buiten toevoegen, zodat gasten en inwoners zich uitgenodigd voelen om naar buiten te gaan. We werken toe naar:

- Comfortabele en veilige paden voor wandelen en fietsen;
- Speciale paden voor specifieke doelgroepen zoals mountainbikers;
- Fijnmazig routenetwerk, óók richting de stad en omliggende eilanden;
- Goede voorzieningen langs de routes;
- Meer mogelijkheden om te zwemmen;
- Toegankelijke en goed verbonden buitenruimte.

Voorbeelden van mogelijke acties voor het uitvoeringsprogramma

- Verdichten van de routenetwerken
- Rustpunten langs routes creëren
- Ruimte bieden voor horeca op strategische plekken langs de routenetwerken
- Toevoegen van mogelijkheden om te zwemmen
- Wandelommetje(s) bij elke kern mogelijk maken
- Meer vrijliggende wandel- en fietspaden aanleggen
- Aanleggen van één of meerdere mountainbike-routes (MTB)
- Uitbreiden van ruiterspaden
- Voorzieningen toegankelijk maken voor mindervaliden

3.2.5 Aantrekkelijk verblijfsaanbod

Dit speerpunt geeft invulling aan de uitgangspunten:	
1	De Visie Vrijtijdseconomie richt zich op de eigen inwoners én op bezoekers.
3	Met de Visie Vrijtijdseconomie richten we ons op het faciliteren van initiatieven én op actief uitnodigen en investeren.
4	De Hoeksche Waard is van zichzelf aantrekkelijk genoeg, daar hoeven geen grote recreatief-toeristische toevoegingen bij.
5	We zetten op het gebied van verblijfsrecreatie in op klein tot middelgroot aanbod.

Eén van de opgaven is het vergroten van het aanbod voor verblijf. Met een groter en diverser verblijfsaanbod willen we (dag)gasten verleiden om langer te blijven en hen de mogelijkheid bieden om ons eiland écht te beleven. Daarbij kiest de Hoeksche Waard voor klein tot middelgroot aanbod (maximaal ca. 100-200 verblijfsplaatsen), omdat grootschalig aanbod minder goed past bij het DNA van de Hoeksche Waard en onvoldoende rekening houdt met de kwaliteit rust, ruimte en openheid.

Waar staan we nu

Op dit moment bestaat het verblijfsaanbod in onze gemeente vooral uit (vaste) camping- en ligplaatsen. Voor het overige is het aanbod bescheiden en kleinschalig, maar daardoor juist ook authentiek en charmant. Er zijn weinig winterproof verblijfsaccommodaties zoals hotels en B&B's. De spreiding van het aanbod over het eiland, is goed. Met het oog op onze unieke ligging en kernkwaliteiten, zien we onder voorwaarden kansen voor uitbreiding en diversificatie van het verblijfsaanbod. Er is een toetsingswijzer opgesteld, die de gemeente handvatten biedt om aanvragen voor nieuwe verblijfsaccommodaties te beoordelen.

Waar werken we naartoe

Om te kunnen profiteren van de kansen die verblijfstoerisme de Hoeksche Waard biedt, is uitbreiding van het verblijfsaanbod in aansluiting op de wensen van onze gasten essentieel. We zorgen ervoor dat dit niet ten koste gaat van onze kernkwaliteiten. We werken toe naar:

- Nieuw klein tot middelgroot aanbod, dat past bij het DNA van de Hoeksche Waard;
- Inzetten op onderscheidend vermogen en hoge kwaliteit in aansluiting op de wensen van de doelgroep;
- Bijzondere concepten met een unieke belevingswaarde, zoals slapen in erfgoed, op het water of in de natuur;
- Aanbod met een kwaliteit die je verwacht van het eiland: zicht op de horizon binnen handbereik, gezellig, knus en in verbinding met de inwoners.

In hoofdstuk 4 leest u meer over het type verblijfsrecreatieve ontwikkelingen dat we beogen.

Voorbeelden van mogelijke acties voor het uitvoeringsprogramma

- Ruimte bieden voor nieuw verblijfsaanbod, zoals drijvende huisjes, verblijf bij de boer, campings met toeristische plaatsen
- Verkennen van randvoorwaarden om medewerking te verlenen aan initiatieven voor verblijfsaccommodaties bij jachthavens
- Benutten van vrijkomende agrarische bebouwing
- Stimuleren van clustervorming, waarbij dag- en verblijfsrecreatie aan elkaar gekoppeld worden om de trekkracht te vergroten
- Implementeren en doorontwikkelen van de Toetsingswijzer Nieuwe Initiatieven tot een uitnodigend ontwikkelkader

3.2.6 Vrijtijdsvoorzieningen voor én door jeugd en jongeren

Dit speerpunt geeft invulling aan de uitgangspunten:

1	De Visie Vrijtijdseconomie richt zich op de eigen inwoners én op bezoekers.	
3	Met de Visie Vrijtijdseconomie richten we ons op het faciliteren van initiatieven én op actief uitnodigen en investeren.	
7	Voor jongeren ontwikkelt de gemeente samen met jongeren en initiatiefnemers een recreatief aanbod dat aanvullend is op het jongerenwerk en rekening houdt met een differentiatie in leeftijdscategorieën (met het oog op interessegebied en veiligheid). Daarbij wordt voorzien in meer buitenspeelplekken voor kinderen in de basisschoolleeftijd en actieve gemeente-brede recreatie voor de jongeren van 12 t/m 20 jaar.	

De jeugd is de toekomst van ons eiland. Goede vrijetijdsvoorzieningen helpen om hen vast te houden en dragen bij aan de aantrekkelijkheid van onze gemeente voor jonge huishoudens. De jeugd weet zelf het beste waar zij behoefte aan heeft. Daarom richt dit speerpunt zich specifiek op buitenspeelplekken voor kinderen in de basisschoolleeftijd en een gemeentebreed vrijetijdsaanbod door én voor jeugd en jongeren, in de leeftijd van 12 t/m 20 jaar.

Waar staan we nu

Uit een enquête onder inwoners blijkt dat er in onze gemeente een groot gemis is van voorzieningen voor jeugd en jongeren. Er zijn weinig plekken waar de jeugd welkom is en hangplaatsen worden over het algemeen niet getolereerd. Ook zien we dat het aanbod dat er al wel is, nog niet altijd bekend is. Mede daardoor trekken jongeren steeds vaker naar de stad. We ondernemen al actie om hier verandering in te brengen. Er ligt een raadsvoorstel voor het realiseren van jongerenontmoetingsplekken en er komt een jongeren-participatieprogramma. We zien kansen om daar vanuit recreatie en toerisme goed bij aan te sluiten en om samen met jeugd en jongeren te werken aan goede vrijetijdsvoorzieningen.

Waar werken we naartoe

We willen dat er in de Hoeksche Waard genoeg te doen is voor onze jeugd. We werken toe naar een passend vrijetijdsaanbod, onder meer in samenhang met ons Cultuurbeleid, voor jeugd en jongeren van verschillende leeftijdsgroepen, dat bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van de Hoeksche Waard als vestigingsgebied voor jongeren en jonge huishoudens.

Voorbeelden van mogelijke acties voor het uitvoeringsprogramma

- Bestaand aanbod voor de jeugd beter zichtbaar en vindbaar maken in samenwerking met gebiedsmarketing
- Aansluiting zoeken bij het jongerenparticipatieprogramma
- Verkennen van initiatieven zoals een theater, poppodium en/of bioscoop, in samenhang met het Cultuurbeleid
- Aanleggen van één of meerdere Mountainbikeroutes (zie speerpunt 4)
- Toevoegen van plekken waar jongeren kunnen 'chillen' (ontmoetingsplekken)
- Stimuleren van initiatieven op het gebied van karten, lasergamen of paintballen op daarvoor geschikte plekken
- Mede organiseren van evenementen voor en door jongeren
- Meer buitenspeelplekken voor grotere kinderen realiseren
- Gebruik maken van de mogelijkheden die sociale media en moderne technieken bieden

3.2.7 Bereikbaar eiland

Dit speerpunt is een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van onze ambities voor de vrijetijdseconomie in het algemeen, en heeft daarom een indirecte relatie met alle uitgangspunten.

De ligging is een belangrijke onderscheidende kracht van onze gemeente en biedt interessante kansen voor het verder ontwikkelen van recreatie en toerisme. Een goede bereikbaarheid is daarvoor essentieel. Als eiland hebben we maar een beperkt aantal verbindingen met het vaste land. Dat maakt ons soms kwetsbaar en betekent dat er structureel aandacht nodig is voor het behouden en verbeteren van de bereikbaarheid. Naast deze 'externe' bereikbaarheid, richt dit speerpunt zich óók op de interne bereikbaarheid, oftewel de verplaatsingsmogelijkheden binnen onze gemeente zelf.

Waar staan we nu

De komende jaren worden alle drie de vaste verbindingen aangepakt, waardoor de autobereikbaarheid van de Hoeksche Waard verslechtert én de pleziervaart ernstige hinder ondervindt. We hebben ons met man en macht ingezet om de verkeershinder zoveel mogelijk te beperken, maar onze positie is kwetsbaar. Er zijn ook andere aandachtspunten: er is geen waterbusverbinding meer met de steden en de frequentie van het openbaar vervoer op het eiland en de verbindingen met de stad zijn beperkt. Verdere versobering dreigt, nu het openbaar vervoer onder druk staat en mogelijk haltes worden geschrapt. Bovendien leidt de grote afhankelijkheid van de auto bijvoorbeeld tot aandachtspunten met parkeren, zoals op warme dagen bij de Binnenbedijkte Maas. Er is ook goed nieuws. Zo is een deel van de snelfietsroute vanuit de regio Rotterdam/Den Haag naar de aanlegplaats van de veerboot naar Tiengemeten (Tiengemetepad) gerealiseerd en worden de verbindingen over water (pontjes) niet alleen gebruikt voor woon-werkverkeer, maar zijn ze ook populair onder recreanten.

Waar werken we naartoe

We willen de interne en externe bereikbaarheid van onze gemeente over land en water waarborgen en verbeteren. We willen het volgende bereiken:

- De Hoeksche Waard moet bereikbaar blijven over de weg, ook in de weekenden;
- Betere bereikbaarheid via water, ook vanuit de steden;
- Betere bereikbaarheid via (snel)fietsroutes;
- In mobiliteitsbeleid voldoende aandacht voor toerisme en recreatie;
- Adequate parkeervoorzieningen;
- Meer aandacht voor de 'last mile'.

Voorbeelden van mogelijke acties voor het uitvoeringsprogramma (in samenwerking met afdeling mobiliteit)

- In gesprek met Rijkswaterstaat en provincie over het voorkomen van verkeershinder door werkzaamheden
- Samen met partners als provincie en Rijkswaterstaat actief zoeken naar goede oplossingen om ons eiland op de lange termijn bereikbaar te houden voor inwoner én toerist
- Actief in beeld raken bij de afdeling mobiliteit om koppelkansen voor recreatie en toerisme te realiseren
- Afronden van Tiengemetepad en andere snelfietsroutes
- Stimuleren van gebruik elektrische fiets (oplaadpalen)
- Verkennen van de mogelijkheden voor herintroductie Waterbus vanuit Dordrecht / Rotterdam, incl. geschikte afmeerlocatie
- Nachtverbinding met de stad voor jongeren
- Pontjes jaarrond laten varen (onderzoek professionalisering vaarverbindingen)
- Verkenning van een verbinding over water naar Voorne-Putten
- Koppelen van recreatief en utilitair vervoer
- Ontwikkelen overstappunten van auto naar openbaar vervoer

3.3 Randvoorwaarden

Er zijn een aantal belangrijke randvoorwaarden voor het realiseren van onze ambitie. We zetten ons samen met de sector en andere betrokken partijen actief in voor het creëren van deze randvoorwaarden.

Behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit

De diversiteit van ons cultuurlandschap geeft de Hoeksche Waard haar unieke karakter en onderscheidend vermogen. De open landschappen, agrarische landschappen, de rivieren, kreek en (historische) dorpen zijn een belangrijke kwaliteit voor recreatie en toerisme. We koesteren deze waarden en zetten ons in

voor het behouden en versterken ervan. Met de Visie Vrijtijdseconomie zetten we mede in op het leefbaar maken van ons unieke landschap voor recreatie en toerisme. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat natuur- en cultuurwaarden samengaan met recreatie en toerisme en dat deze elkaar zoveel mogelijk versterken. Toeristisch recreatieve ontwikkelingen moeten in balans zijn met het landschap, de natuur en de leefbaarheid van omwonenden. De Omgevingsvisie en de gebiedsvisie die zijn opgesteld bieden een belangrijk kapstok voor het bewaken van de kwaliteiten van de Hoeksche Waard.

Voldoende ruimte voor ondernemerschap

Van oudsher kenmerkt de Hoeksche Waard zich door ondernemerszin. Voor een bloeiende en winstgevende sector, die optimaal bijdraagt aan het woon- en leefklimaat en de vitaliteit van de Hoeksche Waard, is het belangrijk dat we als gemeente voldoende ruimte bieden om te ondernemen en initiatieven te ontplooiën. Dit is ook één van de uitgangspunten die de gemeenteraad voor de visie heeft meegegeven. De gemeente heeft daarom een positieve grondhouding tegenover initiatieven die bijdragen aan de ambitie en doelen van de Visie Vrijtijdseconomie. Vanuit de sector is er behoefte aan een duidelijk ontwikkelkader voor bijvoorbeeld verblijfsrecreatie, horeca en multifunctionele landbouw. Daar gaan we mee aan de slag. Daarnaast is het belangrijk om deze ontwikkelruimte op een verantwoorde manier te borgen in het bestemmingsplan en het toekomstige omgevingsplan.

Voldoende gekwalificeerd personeel

In de gastvrijheidssector en dan met name in de horeca, zien we een steeds groter tekort aan (geschoold) personeel, waardoor de gastvrijheid onder druk staat. Door corona is dit tekort verder toegenomen. Om onze ambitie voor een groter en meer divers vrijetijdsaanbod waar te maken, is daarom nadrukkelijk aandacht nodig voor de beschikbaarheid van personeel. In het kader hiervan is de gemeente in 2019 al gestart met de stichting onderwijs bedrijfsleven (SOB) die zich inzet voor (loopbaan) activiteiten van het voortgezet onderwijs, met extra aandacht voor techniek, ICT en zorg. Daarnaast is in 2020 een gezamenlijke regionale vacaturebank opgezet om ervoor te zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar beter weten te vinden. Als gemeente willen we actief kijken naar wat we nog meer kunnen doen, zoals het verkennen van mogelijkheden voor samenwerking met onderwijsinstellingen in de regio en het verbinden van werkgevers in de vrijetijdsector aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Inzetten op verduurzaming en inclusiviteit

Om klaar te zijn voor de toekomst is het belangrijk dat ondernemers voldoende mogelijkheden hebben om duurzaam te ondernemen. We willen graag verkennen wat zij daarvoor nodig hebben. We stimuleren verduurzaming van ons bestaande dag- en verblijfsaanbod en kijken bij de realisatie van nieuw aanbod specifiek naar duurzaamheidsaspecten. We ontmoedigen gebruik van plastic wegwerpbekers bij evenementen, stimuleren aansluiting bij keurmerken als Green Key en kijken samen met ondernemers hoe energie- en waterverbruik verminderd kunnen worden en wat de mogelijkheden zijn voor circulair bouwen. Ook steunen we initiatieven voor elektrisch vervoer over weg en water. Naast duurzaamheid, zetten we ook nadrukkelijk in op inclusiviteit. We willen dat onze recreatievoorzieningen toegankelijk zijn voor iedereen. Daarom gaan we het bestaande publieke aanbod goed onder de loep nemen en kijken hoe we dat aanbod meer inclusief kunnen maken. Bijvoorbeeld door speeltoestellen geschikt te maken voor kinderen met een beperking en door winkelcentra en winkels zoveel mogelijk drempelvrij te maken.

Behoud van cultuur en erfgoed

De rijke cultuurhistorie is een belangrijke toeristisch-recreatieve kernwaarde van de Hoeksche Waard. Het zijn belangrijke factoren in de toeristisch-recreatieve beleving en ze bieden kansen voor verdere aanbodversterking en productontwikkeling. Voor het verder ontwikkelen van recreatie en toerisme is het daarom van belang om landschapskwaliteit, cultuurhistorie en erfgoed te behouden. Andersom kunnen recreatie en toerisme daar ook aan bijdragen. Bijvoorbeeld door herbesteding van monumenten met een nieuwe toeristisch-recreatieve functie en door inkomsten uit toerisme en recreatie te benutten voor instandhouding en restauratie van erfgoed. We investeren actief in het behoud van ons erfgoed. Ons erfgoedbeleid is daarvoor leidend (op dit moment: Erfgoedbeleid gemeente Hoeksche Waard 2019-2023). Als gemeente kijken we bovendien samen met eigenaren van erfgoed en de vrijetijdsector naar mogelijkheden voor koppelkansen.

4 Uitwerking naar subsector

We hebben onze ambitie vertaald naar een aantal richtinggevende uitspraken voor elke subsector. Hiermee geven we aan welke ontwikkelingen we juist wel en juist niet wenselijk vinden voor het verwezenlijken van onze ambitie. Deze richtingen zijn een hulpmiddel bij het maken van afwegingen bij aanvragen voor nieuwe initiatieven en kunnen worden gebruikt als aanzet voor verder uit te werken beleid.

4.1 Verblifaccommodaties

Dit is ons droombeeld:

Een divers en onderscheidend verblijfsaanbod, dat past bij het DNA, de aard en de schaal van de Hoeksche Waard en dat gasten de unieke kwaliteiten van ons eiland optimaal laat beleven, zonder deze negatief te beïnvloeden

Dit willen we wel:

- Bij alle initiatieven wordt bijzondere aandacht besteed aan een goede landschappelijke inpassing en bereikbaarheid en een onderscheidend concept en hoge kwaliteit. Parkeren wordt opgelost op eigen terrein. Bij het beoordelen van nieuwe initiatieven wordt gebruik gemaakt van de Toetsingswijzer Nieuwe Initiatieven.
- Nieuw klein tot middelgroot verblijfsaanbod. Voor nieuwe accommodaties kan gedacht worden aan een huisjespark met maximaal circa 200 huisjes dat is verbonden aan de voorzieningen van de omgeving, een hotel van maximaal circa 100 kamers voor de zakelijke markt, bed & breakfasts en groepsaccommodaties. Bij ontwikkeling van nieuw verblijfsaanbod is het belangrijk dat de behoefte is aangetoond en dat het ruimtelijk wordt ingepast.
- Speciale verblijfsconcepten met een bijzondere beleving. Voorbeelden zijn glamping-accommodaties, overnachten in erfgoed, accommodaties met wellnessvoorzieningen (sauna, jacuzzi, e.d.) of accommodaties gekoppeld aan natuur, water en/of duurzaamheid.
- Kleinschalige verblijfsaccommodaties gekoppeld aan de beleving van het water op terreinen van jachthavens (zoals natuurlijk vormgegeven waterwoningen en dobberhuisjes), om in te spelen op de veranderende wensen van de waterrecreant.
- Kleinschalige verblijfsaccommodaties of groepsaccommodaties bij de boer als nevenactiviteit, om zo agrariërs de mogelijkheid te geven voor aanvullende inkomstenbronnen.
- Herbestemmen van vrijkomende agrarische bebouwing en erfgoed tot verblijfsaccommodaties.
- Hotelontwikkeling op goed bereikbare plekken.
- Uitbreiding van bestaande verblijfsaccommodaties mits sprake blijft van klein tot middelgroot aanbod.
- Ruimte voor maatwerk bij initiatieven die bijdragen aan de doelen van de Visie Vrijtijdseconomie

Dit willen we niet:

- Geen nieuwe grootschalige verblijfsrecreatieve ontwikkelingen die niet bij het DNA van de Hoeksche Waard passen.
- Geen tweede woningen, die weinig of helemaal niet wordt verhuurd aan toeristen.
- Vakantieparken zonder robuuste en duurzame beheer- en exploitatieafspraken tussen alle eigenaren.

Deze uitspraken geven (mede) richting aan het (nog op te stellen) ontwikkelkader en ruimtelijk beleid voor het buitengebied (omgevingsplan / bestemmingsplan).

4.2 Attracties en bezienswaardigheden

Dit is ons droombeeld:

Een goed verbonden aanbod van dagattracties en bezienswaardigheden dat past bij de wensen van onze inwoners, dat gasten verleidt om langer in onze gemeente te verblijven en waarmee we onze onderscheidende kracht benutten en versterken. Bijzondere aandacht gaat uit naar inclusiviteit en naar passende vrijetijdsvoorzieningen voor jeugd en jongeren.

Dit willen we wel:

- Bestaand aanbod door ontwikkelen en beter met elkaar verbinden, bijvoorbeeld door arrangementen.
- We staan open voor de ontwikkeling van nieuw aanbod dat de unieke kwaliteiten van ons eiland beleefbaar maakt. Zoals een grote natuurspeeltuin, attractie op het gebied van agrifood of bezoekerscentrum. We kijken hierbij goed naar de ruimtelijke voorwaarden, zoals landschappelijke inpassing, bereikbaarheid en parkeren.
- Meer plekken waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten.
- Meer buitenspeelplekken voor kinderen.
- Verkennen van mogelijkheden voor een regionale podiumvoorziening, in samenhang met ons Cultuurbeleid.

Dit willen we niet:

- Geen grootschalige attracties die die afbreuk doen aan ons landschap of die geen binding hebben met de Hoeksche Waard (dat wil zeggen, die op elke plek in Nederland zouden kunnen staan).

4.3 Routenetwerk

Dit is ons droombeeld:

Een fijnmazig routenetwerk voor fietsen, wandelen, varen, kanoën en paardrijden. Een netwerk van hoge kwaliteit en met goede voorzieningen, dat inwoners en gasten onze unieke landschappen laat beleven en ons eiland verbindt met de regio.

Dit willen we wel:

- Meer vrijliggende paden en verdichting van het netwerk voor wandelen en fietsen. Zoals wandelen over boerenlandpaden en langs akkerranden en een grotere ommetjesdichtheid (2-5 km) vanuit de dorpen.
- Realiseren van mountainbikeroutes op plekken waar deze de natuur niet schaden.
- Uitbreiding van het ruiternetwerk, waar mogelijk in de omgeving van maneges.
- Optimaliseren van het kanoroutenetwerk.
- Meer pleisterplaatsen en rustpunten langs het routenetwerk, bijvoorbeeld gekoppeld aan een uitkijkpunt, horecavoorziening of multifunctionele landbouw.
- Vrijliggende en gescheiden paden voor de verschillende modaliteiten.

Dit willen we niet:

- 'Funvervoer' (zoals scooters, eendjes en solexen) in grote groepen, voor zover dit andere weggebruikers hindert.

4.4 Recreatief winkelen

Dit is ons droombeeld:

Een aantrekkelijke mix van recreatieve winkelvoorzieningen in Oud-Beijerland, het bruisende winkelhart van onze gemeente, en een sterk netwerk van landwinkels verspreid over het eiland, die gezamenlijk een bovenregionale aantrekkingskracht hebben.

Dit willen we wel:

- Aantrekkelijkheid van Oud-Beijerland als hoofdwinkelcentrum vergroten. Meer groen in het straatbeeld, gevarieerd winkelaanbod en activiteiten om bezoekers langer vast te houden. (Conform de Detailhandelsvisie Hoeksche Waard moet de verkoop van producten in landwinkels een beperkte omvang hebben en aansluiten op de hoofdactiviteit, om eventuele ongewenste effecten op de reguliere winkelcentra te voorkomen. Aanvullende voorwaarde is dat de verkoop op verantwoorde wijze ruimtelijk wordt ingepast, zodat geen negatieve gevolgen ontstaan voor de omgeving.)
- Zoveel mogelijk behouden van winkelvoorzieningen in de andere kernen.
- Versterken van het netwerk van landwinkels en streekproducten. Deze winkels passen goed bij de Hoeksche Waard en hebben potentie om gezamenlijk een grotere aantrekkingskracht op gasten van buiten ons eiland uit te oefenen.

Dit willen we niet:

- Grote detailhandelsvoorzieningen buiten de dorpskernen.

Deze uitspraken geven (mede) richting aan detailhandelsbeleid voor de gemeente.

4.5 Horeca (exclusief hotels, voor hotels zie verblijfsaccommodaties)

Dit is ons droombeeld:

Horeca-aanbod dat bijdraagt aan de vitaliteit van de kernen, met een goede mix van concepten en doelgroepen. In de kernen en op strategische locaties in het buitengebied, waar inwoners en gasten volop kunnen genieten van onze lokale producten.

Dit willen we wel:

- Optimaal en duurzaam herstel van ons huidige horeca-aanbod van de coronacrisis. Bijvoorbeeld door uitbreiding van de terrassen en investeringen van de gemeente in de omgevingskwaliteit in de kernen om een aantrekkelijk verblijfsklimaat te realiseren.
- Vergroten van het horeca-aanbod op strategische plekken langs het routenetwerk, langs strandjes en op plekken waar het onze inwoners en gasten de kans biedt om ons landschap te beleven.
- Een vitaal horeca-aanbod in de kernen, dat bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en het economisch profiel. Aanbod dat aantrekkelijk is voor jongeren, zoals nachthoreca, is daarbij zeer gewenst.
- Horeca als ondersteunende functie bij detailhandel om beleving en te stimuleren, voor zover dit past binnen de drank- en horecawetgeving.

Dit willen we niet:

- Wildgroei aan nieuwe horecavoorzieningen. De voorzieningen moeten goed passen op de betreffende locatie en daar van meerwaarde zijn.
- Meer van hetzelfde. Nieuwe horecavoorzieningen zijn bij voorkeur aanvullend op het bestaande aanbod (als het gaat om concept, doelgroep).
- Het bereiken van het landelijk gemiddelde aan horecavoorzieningen per inwoner is geen doel op zich, en de vraag is of dit realistisch is. Belangrijker is dat het horeca-aanbod past bij de Hoeksche Waard. Deze kaders geven richting aan het (nog op te stellen) horecabeleid voor de gemeente.

4.6 Evenementen

Dit is ons droombeeld:

Divers evenementenaanbod met een verschillende mate van aantrekkingskracht (lokaal, regionaal, bovenregionaal), die de gebiedsidentiteit van de Hoeksche Waard versterken en bijdragen aan de doelen van de Visie Vrijtijdseconomie.

Dit willen we wel:

- Evenementen op het gebied van agrifood, zoals een jaarlijks agrifood evenement en boerenmarkten
- Sportieve evenementen
- Evenementen op het water
- Evenementen voor en door jongeren
- Meerdaagse evenementen die verblijfsgasten aantrekken

Dit willen we niet:

- (Nieuwe) grootschalige evenementen die niet aansluiten op gebiedsidentiteit en doelen van de visie.
- Evenementen die onevenredige overlast veroorzaken voor de omgeving.

4.7 Multifunctionele landbouw

Dit is ons droombeeld:

Agrifood als icoon voor de bestemming Hoeksche Waard: en netwerk van recreatievoorzieningen dat onze innovatieve agrifoodsector op de kaart zet en zowel inwoners als gasten kennis laten maken met al onze mooie producten.

Dit willen we wel:

- Samenwerking tussen aanbieders bevorderen
- Grotere aantrekkingskracht creëren door bestaande initiatieven aan elkaar te koppelen (o.a. met behulp van een themalijn)
- Initiatieven op het gebied van toerisme en recreatie als aanvullend verdienmodel voor de agrarische sector
- Ontwikkelingen met educatieve waarde en initiatieven gericht op jeugd en jongeren
- Agrarisch erfgoed beleefbaar maken door herinvulling met een toeristisch-recreatieve functie
- Doorontwikkeling van bestaande initiatieven

Dit willen we niet:

- Initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme die de agrarische sector hinderen of verdringen

Deze uitspraken geven (mede) richting aan (nog op te stellen) ontwikkelkader toerisme en recreatie en ruimtelijk beleid voor het buitengebied (omgevingsplan / bestemmingsplan).

5 Uitwerking naar deelgebied

Ons eiland kent verschillende gebieden met elk een eigen karakter. We vinden het belangrijk dat toeristisch-recreatieve ontwikkelingen daar zo goed mogelijk bij aansluiten. Daarom geven we voor elk deelgebied aan welk type ontwikkelingen we hier passend vinden.

5.1 Zuidrand (incl. Tiengemeten)

De Zuidrand is in de Omgevingsvisie aangewezen als één van de twee recreatieve focusgebieden van onze gemeente. Hier liggen kansen voor watergerichte recreatie en natuurattracties. En voor projecten die bijdragen aan een gecombineerde ontwikkeling van sport, woningbouw, verblijfsrecreatie en landschapsontwikkeling, met Numansdorp als regionaal nautisch centrum en Piershil en Strijensas als locaties voor kleinschaliger toeristische voorzieningen.

Voorbeelden van passende ontwikkelingen zijn:

- Verbreding van het toeristisch-recreatief product van jachthavens.
- Verblifsrecreatie met een water en/of natuurbeleving.
- Ontwikkeling van Tiengemeten als nationaal bekend natuureiland met horeca en musea.
- Programma's voor jong en oud op Fort Buitensluis (locatietheaterproducties, muziekoptredens, een scoutingkamp, beeldende kunst).
- Verbeteren van de verbinding tussen Numansdorp, het water en Fort Buitensluis.
- Bijzondere publieksvoorzieningen, zoals een 'outdoor centrum', een 'expositielandgoed', een 'Nationaal Landschapscentrum', een 'getijdentuin' en een toeristische veerverbinding met Willemstad.
- Projecten voor natuur- en recreatieontwikkeling.
- Toegankelijkheid en bereikbaarheid van natuurgebieden en water verbeteren met goede toegangsroutes en parkeervoorzieningen.
- Beleving van water en landschap versterken.
- Het ontwikkelen van een strand met ligweides aan de 'strandzone'.
- Versterken van watergerichte recreatie en natuurattracties in de overgangszone, passend bij een groots, stoer en robuust waterrijk landschap.
- Versterken van de beleefbaarheid van cultuurhistorisch waardevolle elementen zoals grienden, het fort en de eendenkooi.
- Versterken van de beleving van groenblauwe natuurgebieden met natuurlijke oevers, via routes en pleisterplaatsen en het nationale landschapscentrum.
- Het ontwikkelen van arrangementen waardoor bezoekers langer in het gebied verblijven.

5.2 Binnenbedijkte Maas

De Binnenbedijkte Maas is ons tweede recreatieve focusgebied. Deze voormalige rivierarm is een belangrijke archeologische zone van de Hoeksche Waard met veel vindplaatsen uit de Prehistorie, Romeinse Tijd en Middeleeuwen. De focus ligt in dit gebied op dag- en verblifsrecreatie.

Voorbeelden van passende ontwikkelingen zijn:

- Verbeteren van de toegankelijkheid van de oevers.
- Versterken van de herkenbaarheid en beleefbaarheid als oude rivierarm.
- Aanlegplaatsen en andere voorzieningen voor waterrecreatie.
- Evenementen op het water.
- Het versterken van de dagrecreatieve betekenis, bijvoorbeeld door het aanleggen van een waterspeelplaats, een terras aan het water of een kanoverhuur.
- (Kleinschalige) verblifsrecreatie in de maat van het (park)landschap.
- Verder ontwikkelen van het recreatieoord tot een openbaar landgoed met bomen en beslotenheid op het water.
- Aanleggen van een voetveer of trekpontje tussen de molen en de Sint Anthoniepolder.

5.3 Noordrand

Aan de noordrand ligt de focus vanwege de ruimtelijke structuur in eerste instantie vooral op bedrijvigheid en wonen. Hier is het kansrijk om recreatie te koppelen aan andere opgaven zoals de realisatie van een getijdenpark.

Voorbeelden van passende ontwikkelingen zijn:

- Behouden en versterken van de relatie tussen de dorpskernen en de landschapsstructuur.
- Het beleefbaar houden/maken van het landschappelijke DNA in de dorpskernen (bv. Oud-Beijerland, Puttershoek en Mijnsheerenland).
- Uitbouwen van het fijnmazige fietsnetwerk met ontbrekende routes en shortcuts. Het is belangrijk dat dit aansluit op het Regionaal Verkeers en Vervoersplan Hoeksche Waard.
- Uitbreiden van de recreatieve voorzieningen. Denk aan: fietsverhuur, terrassen, streekproductenverkoop, kamperen, huisjes aan de kreek of bij de boer, pannenkoekenboerderijen, restaurants en kanoverhuur.
- Verdere ontwikkeling en versterking van recreatieve knooppunten.
- Uitbreiding van waterrecreatiemogelijkheden in het Spuipark.
- Ontwikkeling van een watersportcentrum.
- Ontwikkeling van een kleinschalig vakantiepark met drijvende huisjes.
- Versterken van het gebied van de Oude Tol met recreatie, een jachthaven en/of woningbouw.
- Toevoegen van recreatieve attracties aan het Westelijke Waterfront.

5.4 Historische dorpen

We willen dat recreatie en toerisme bijdragen aan de vitaliteit en aantrekkelijkheid van de dorpen.

Voorbeelden van passende ontwikkelingen zijn:

- Behoud van de dorpsgezichten
- Ontwikkeling van voorzieningen voor jeugd en jongeren.
- Ontwikkeling van kleinschalige accommodaties zoals B&B's.
- Kleinschalige toeristisch-recreatieve attracties en accommodaties die het verhaal van de Hoeksche Waard vertellen.
- Ontwikkelen van aanbod op het gebied van theater en cultuur.

5.5 Agrarisch gebied

In het agrarisch gebied liggen kansen voor het verbinden van de sector met recreatie en toerisme. Dat kan in de vorm van nieuwe kennis- en belevingsplekken in de Hoeksche Waard, waar kansen worden benut voor informatie over of beleving van de landbouwsector. En voor het versterken van de herkenbaarheid van het cultuurhistorisch landschap, en dit landschap beleefbaar te maken.

Voorbeelden van passende ontwikkelingen zijn:

- Kleinschalige attracties of bezienswaardigheden gekoppeld aan de agrarische sector, zoals pluktuinen, boerengolf, natuurexpedities, waterrecreatie op de kreken, wandeltocht langs akkerranden
- Kleinschalige horeca langs routenetwerken
- Kleinschalige verblijfsrecreatie bij de boer, in buurtschappen en lintbebouwing
- Herbestemming van vrijkomende agrarische bebouwing voor verblijfsrecreatie
- Projecten die de strijd tegen het water (nog) beter zichtbaar maken.

6 Evaluatie en monitoring

Om te toetsen of we onze doelen bereiken, gaan we (twee)jaarlijks monitoren. We hebben een aantal indicatoren (KPI's) benoemd waarmee we kunnen meten in hoeverre we onze doelen bereiken. Voor elke indicator hebben we een nulmeting en het gewenste resultaat in 2030 opgenomen.

6.1 Werkgelegenheid en vestigingen

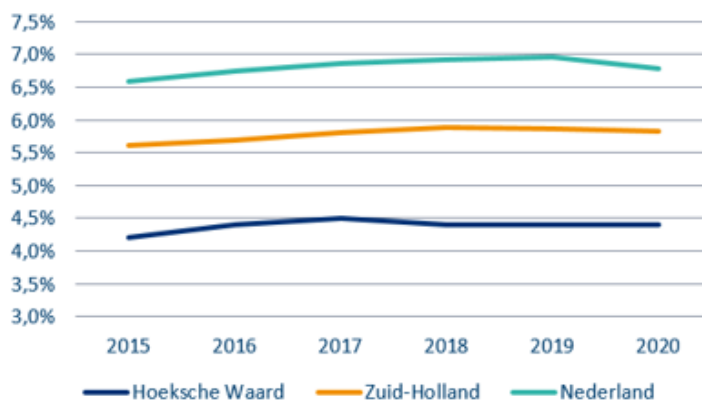
Banen

Nulmeting: De toeristisch-recreatieve sector in gemeente Hoeksche Waard zorgde in 2020 voor 1.540 banen. Dit is 4,4% van de totale werkgelegenheid, wat lager is dan het aandeel in Zuid-Holland (5,8%) en Nederland (6,8%), zie figuur 6.1. De kleinschaligheid van dagattracties en verblijfsaccommodaties in gemeente Hoeksche Waard is één van de redenen hiervoor. Daarentegen is het aantal banen in de toeristisch-recreatieve sector in gemeente Hoeksche Waard de afgelopen jaren sneller gegroeid dan provinciaal en landelijk gemiddeld. Opvallend genoeg is – anders dan provinciaal en landelijk – het effect van de coronacrisis in de Hoeksche Waard nog niet zichtbaar in het aantal banen in 2020.

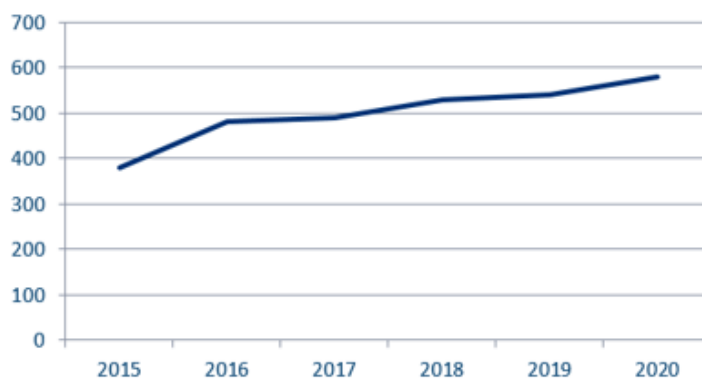
We zien potentie om het aandeel banen in de toeristisch-recreatieve sector in de totale werkgelegenheid te vergroten, alhoewel de groei van het aantal banen in deze sector geremd zal worden door de nasleep van corona. Onze inschatting is dat we maximaal net iets onder het provinciale gemiddelde kunnen uitkomen.

KPI: In 2030 is het aandeel van recreatie en toerisme in de totale werkgelegenheid gestegen naar 5,0%.
--

Figuur 6.1 Ontwikkeling van het aantal banen in de toeristisch-recreatieve sector tov. de totale werkgelegenheid 2015-2020, percentages (bron: LISA, 2021)

Figuur 6.2 Ontwikkeling van het aantal vestigingen in de toeristisch-recreatieve sector 2015-2020, absolute aantallen (bron: LISA, 2021)

Vestigingen

Nulmeting: in 2015 waren er in gemeente Hoeksche Waard 380 toeristisch-recreatieve bedrijven gevestigd en in 5 jaar tijd is dat aantal met 200 gegroeid naar 580 in 2020 (zie figuur 6.2). We willen deze groei voortzetten, maar het groeitempo zal door de nasleep van de coronacrisis lager liggen.

KPI: In 2030 is het aantal vestigingen in de toeristisch-recreatieve sector gestegen naar 700.

6.2 Verblijfsaccommodaties, overnachtingen en bezetting

Verblijfsaccommodaties

Nulmeting: gemeente Hoeksche Waard had begin 2020 ongeveer 77 geregistreerde logiesaccommodaties met in totaal bijna 2.700 eenheden en circa 9.600 slaapplekken. Het grootste deel van het aanbod bestaat uit jaar- en seizoensplaatsen op campings en ligplaatsen in jachthavens, zie tabel 6.3. We streven naar circa 20% meer slaapplekken in 2030, waarbij we ons vooral richten op toeristische slaapplekken.

KPI: In 2030 is het aantal slaapplekken in verblijfsaccommodaties toegenomen naar 11.500.

Toeristische overnachtingen

Nulmeting: Op basis van cijfers van de gemeentelijke toeristenbelasting schatten we dat er in 2019 tussen de 75.000 en 125.000 keer overnacht werd in verblijfsaccommodaties in gemeente Hoeksche Waard. Helaas hebben we geen inzicht in hoe dit aantal zich door de jaren heen heeft ontwikkeld.

KPI: In 2030 is het aantal toeristische overnachtingen toegenomen naar 150.000.

Tabel 6.3 Aanbod van logiesaccommodaties in gemeente Hoeksche Waard, aantal eenheden naar type (ZKA, 2020)

Type accommodatie	Eenheden	Aantal	Aandeel
Jachthavens (commercieel)	Ligplaatsen	899	33,7%
Jachthavens (WSV)	Ligplaatsen	722	27,0%
(Mini-)campings	Plaatsen	863	32,3%
Hotels	Kamers	44	1,6%
Groepsaccommodaties	Bedden	60	2,2%
B&B's/pensions	Kamers	72	2,7%
Solitaire vakantiewoningen	Woningen	11	0,4%

Circa 85% van de eenheden op campings is een jaar- of seizoensplaats. Er zijn dus weinig toeristische plaatsen.

Bezettingsgraad

Nulmeting: in 2018 was de bezettingsgraad van hotels en vaste ligplaatsen in jachthavens in gemeente Hoeksche Waard lager dan in Zuid-Holland gemiddeld. Voor gezonde bedrijven een goede bezetting belangrijk.

KPI: In 2030 is de bezetting van vaste ligplaatsen in jachthavens en hotels ten minste toegenomen tot het landelijk gemiddelde.

Tabel 6.4 Raming bezettingsgraad van logiesaccommodaties in gemeente Hoeksche Waard (ZKA, 2018)

Type accommodatie	Hoeksche Waard	Vergelijking Zuid-Holland
Hotels	58%	Lager
B&B's, pensions en solitaire vakantiewoningen	30%	Hoger
Toeristisch kamperen	14%	Ongeveer gelijk
Vast kamperen	90%	Ongeveer gelijk
Groepsaccommodaties	27%	Hoger
Vaste ligplaatsen jachthavens	68%	Lager

6.3 Waardering

Waardering van het vrijetijdsaanbod

Nulmeting: Uit een enquête onder inwoners blijkt dat zij de vrijetijdsvoorzieningen in de Hoeksche Waard in 2019 met een 6,2 beoordeelden. Een belangrijk doel van de Visie Vrijetijdseconomie is om de tevredenheid van inwoners te verhogen.

In 2030 waarden de inwoners van de Hoeksche Waard het vrijetijdsaanbod met ten minste een 7.

Trots op het eiland

Nulmeting: Uit een enquête onder inwoners blijkt dat in 2019 38% van de Hoeksche Waarders het eiland zou aanbevelen als toeristisch-recreatieve bestemming. We willen de trots onder onze inwoners stimuleren, zodat zij ambassadeurs worden voor onze gemeente.

In 2030 zou 50% van de Hoeksche Waarders het eiland aanbevelen als toeristisch-recreatieve bestemming.

6.4 Overige indicatoren

- Het aantal overtochten met pontjes is toegenomen
- Het aantal evenementen dat aansluit bij de kernkwaliteiten en themalijnen van de Hoeksche Waard is toegenomen
- Het aantal meldingen over wandel- en fietsroutenetwerken en kanoroutes.
- De beoordeling van de kwaliteit van knooppuntennetwerken voor wandelen en fietsen door inwoners.

7 Koppeling met andere beleidsvelden

Recreatie en toerisme raken nauw aan andere beleidsvelden. We kunnen de ambities uit deze visie alleen waarmaken als we goed met hen samenwerken. Door zogenoemde 'cross-overs' kunnen we elkaar versterken. Voor de uitvoering zoeken we daarom actief de samenwerking op en kijken we hoe we die het beste kunnen inrichten. We geven een kort overzicht van de belangrijkste cross-overs met andere beleidsvelden.

Cross-overs met andere pijlers van de economie:

- Onderwijs & arbeidsmarkt: samenwerking onderwijs bedrijfsleven, inzet op voldoende geschoold personeel;
- Multifunctionele landbouw: extensivering, biologische landbouw, verbreding landbouw, natuur-inclusief ontwikkelen, recreatief medegebruik agrarische gronden, innovatie, plattelandsbeleving;
- Evenementen: de visie dient als input voor het nog op te stellen Evenementenbeleid
- Horeca: de visie dient als input voor het nog op te stellen Horeca- en Terrassenbeleid
- Detailhandel: recreatief winkelen, landwinkels
- Circulaire economie: duurzame sector

Cross-overs met andere beleidsvelden:

- Gezondheid en preventieve zorg: goede recreatievoorzieningen zorgen voor een gezonde levensstijl
- Opvoeden en opgroeien: er zijn sterke verbanden met JOGG, spelen, JOPs: recreatievoorzieningen voor jeugd en jongeren
- Inclusieve samenleving: aandacht voor toegankelijke recreatievoorzieningen voor iedereen
- Sport & bewegen: recreatief sporten, beweegvriendelijke buitenruimte, toeristisch-recreatieve voorzieningen buiten zorgen voor meer sport- en beweegvoorzieningen buiten
- Natuur, landschap, biodiversiteit vormen belangrijke basiskwaliteit voor recreatie en toerisme, en kunnen elkaar versterken
- Mobiliteit : OV, fietspadenplan, utilitaire en recreatieve fietspaden, pontverbindingen, bruggen en tunnels, maar ook digitale bereikbaarheid (glasvezel) zijn belangrijk voor bereikbaarheid en beleving
- Kunst, cultuur en cultuurhistorie vormt een belangrijke basis voor recreatie en toerisme, en draagt bij aan beleving. Herbestemming van erfgoed met een toeristisch-recreatieve functie draagt bij aan behoud;
- Gebiedsmarketing, branding: ontwikkeling van de vrijetijdssector en -voorzieningen (vrijetijdsbeleid) zorgt er samen met gebiedsmarkering voor grotere aantrekkingskracht vane.
- Duurzaamheid: duurzaam ondernemerschap, wandelen en fietsen zijn duurzame vormen van mobiliteit en vrijetijdsbesteding
- Gebiedsontwikkeling, gebiedsvisies: ontwikkeling van toerisme en recreatie heeft een plek in gebiedsontwikkelingen
- Openbare ruimte: het kwaliteitsniveau van het beheer van de openbare ruimte in de kernen moet op voldoende niveau zijn met het oog op de aantrekkelijkheid voor recreatie en toerisme.

Bijlage 1 Totstandkoming van de Visie Vrijtijdseconomie

Proces in twee fasen

De Visie Vrijtijdseconomie is tot stand gekomen in 2 fasen:

- Fase 1 – Verkenningfase, met als eindproducten een Inventarisatiedocument met een analyse van de huidige situatie van recreatie en toerisme in de Hoeksche Waard en de keuzenota met stellingen voor mogelijke ontwikkelrichtingen;
- Fase 2 – Uitwerkingsfase, met als eindproduct een gedragen Visie Vrijtijdseconomie. Bij deze fase hoort ook het opstellen van een uitvoeringsprogramma met concrete acties, na vaststelling van het visiedeel door de gemeenteraad.

Betrokkenheid van ondernemers en organisaties

Ondernemers, culturele organisaties, natuurbeheerders, inwoners en andere belanghebbenden zijn op verschillende manieren bij de totstandkoming van de visie betrokken:

- Interviews – Ten behoeve van het Inventarisatiedocument hebben we gesproken met een aantal belangrijke partijen in de gemeente.
- Enquête onder inwoners – Door middel van een enquête onder inwoners hebben we onder andere inzicht gekregen in de bekendheid, het gebruik en de waardering van recreatievoorzieningen en aan welke voorzieningen nog behoefte is onder inwoners van de Hoeksche Waard.
- Externe klankbordgroep – Voor de totstandkoming (en uitvoering) van de Visie Vrijtijdseconomie zijn we samen opgetrokken met de Kartrekkersgroep Recreatie en Toerisme die mede in het kader van de gebiedsmarketing is opgericht. Deze groep is tijdens het proces diverse keren bij elkaar gekomen om inbreng te leveren.
- Brede werksessie – In fase 2 organiseerden we een brede werksessie en om zo veel mogelijk input en ideeën op te halen voor de visie.

Om een goede koppeling te maken met ontwikkelingen in andere beleidsvelden, hebben we bovendien een interne klankbordgroep opgericht waarin onder andere cultuur en erfgoed, ruimtelijke ordening/landschap, veiligheid, mobiliteit en duurzaamheid zijn vertegenwoordigd.

Bijlage 2 Uitgangspunten voor de Visie Vrijtijdseconomie

Op basis van een keuzenota heeft de gemeenteraad van Hoeksche Waard op 20 april 2021 zeven uitgangspunten meegegeven. Deze uitgangspunten vormen de basis voor de ambitie en doelen van de Visie Vrijtijdseconomie. Deze bijlage bevat een toelichting op elk van de 7 uitgangspunten.

1. De Visie Vrijtijdseconomie richt zich op de eigen inwoners én op bezoekers.

Dit sluit het beste aan bij de doelen en positionering vanuit de gebiedsmarketing om de aantrekkelijkheid van de Hoeksche Waard voor jonge huishoudens te vergroten en te benadrukken. Daarbij is uit de inventarisatie voorafgaand aan deze keuzenota gebleken dat de inwoners van de Hoeksche Waard de recreatiemogelijkheden in de Hoeksche Waard slechts met een magere 6,2 waarderen. De inwoners geven aan dat zij behoefte hebben aan (meer) recreatiemogelijkheden dicht bij huis. Door bij de aanbodontwikkeling zowel de voordelen voor de bezoeker én de inwoner mee te nemen als sturende voorwaarden, kunnen de vrijetijdsvoorzieningen steeds beter fungeren als toekomstige bron van welvaart én welzijn in een aantrekkelijke Hoeksche Waard.

Het toeristisch-recreatief aanbod moet bij voorkeur zowel op de behoeftes van bezoekers als op die van inwoners inspelen, of een evenwichtige mix van aanbod voor beide groepen zijn. Dit betekent dat:

- we goed kijken naar recreatievoorzieningen waar inwoners behoefte aan hebben en wat we kunnen doen om daarin zo goed mogelijk te kunnen voorzien;
- we inzetten op het aantrekken van een type gast dat past bij de Hoeksche Waard en écht van meerwaarde is voor ons eiland.

2. Inwoners van alle dorpen in de Hoeksche Waard moeten in de eigen omgeving kunnen wandelen en fietsen. De gemeente gaat hierin actief investeren.

Dit omdat recreatiemogelijkheden 'om de hoek' bijdragen aan gezondheid en veiligheid. Een groot gedeelte van de Hoeksche Waarders fietst en/of wandelt minstens één keer per week. Daarbij maken zij vaak gebruik van de polderwegen, omdat er weinig vrijliggende paden zijn. Dit levert in de beleving van de Hoeksche Waarders regelmatig onveilige situaties op. We onderkennen het belang van het creëren van recreatiemogelijkheden 'om de hoek'. De coronacrisis heeft ons extra duidelijk gemaakt hoe belangrijk dit is.

3. Met de Visie Vrijtijdseconomie richten we ons op het faciliteren van initiatieven én op actief uitnodigen en investeren.

Aangezien het toeristisch-recreatief product een samengesteld product is, kan de gemeente hierin meerdere rollen invullen. De gemeente stelt de kaders op (zoals evenementenbeleid, R.O. en omgevingsbeleid), is aanbieder van bijvoorbeeld routenetwerken en fietspaden, draagt ook bij aan cultureel aanbod en aan gebiedsmarketing. De gemeente wil naast het faciliteren met bijvoorbeeld regelgeving, ook zelf initiatief nemen en andere initiatiefnemers ondersteunen. Zo kan de gemeente ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners uitnodigen om initiatieven te ontplooiën, of kansen grijpen door subsidies te benutten. Deze aanpak ligt in lijn met reeds in gang gezette ontwikkelingen en biedt de meeste kansen om de ambities van de Hoeksche Waard te realiseren.

4. De Hoeksche Waard is aantrekkelijk genoeg, daar hoeven geen grote recreatief-toeristische toevoegingen bij.

We richten ons vooral op een divers klein en middelgroot aanbod. We kiezen voor aanbod met authentieke beleving, luxe en avontuur, dat voortbouwt op de sterke punten van de Hoeksche Waard. We leggen geen focus op het ontwikkelen van nieuwe, grote recreatief-toeristische toevoegingen, maar de focus ligt op beleving van landschap, natuur, cultuur en erfgoed. De toegankelijkheid van alles wat de Hoeksche Waard te bieden heeft is groter dan nu. Deze keuze gaat vooral (maar niet uitsluitend) uit van meerdere kleine voorzieningen die gezamenlijk aantrekkingskracht hebben, maar op zichzelf minder. Alhoewel we er niet de focus op leggen, sluiten we een grotere ontwikkeling zoals een iconisch object of festival op voorhand niet uit. Zo'n ontwikkeling moet dan wel duidelijk passen bij het DNA van de Hoeksche Waard en helpen om ons eiland op de kaart te zetten.

5. We zetten op het gebied van verblijfsrecreatie in op klein tot middelgroot aanbod.

Eén van de opgaven is het vergroten van het aanbod voor verblijf. Daarbij kiest de Hoeksche Waard voor klein tot middelgroot aanbod, omdat grootschalig aanbod minder goed past bij het DNA van de Hoeksche Waard en onvoldoende rekening houdt met de kwaliteit rust, ruimte en openheid. Er komen grenzen aan groei van bestaande verblijfsrecreatieve locaties en we houden de deur dicht voor nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkelingen die we te grootschalig achten voor de Hoeksche Waard. De kleine tot middelgrote verblijfsrecreatie biedt kansen door middel van specialisatie en/of speciale verblijfsconcepten. Voorbeelden zijn wellnessvoorzieningen (sauna, jacuzzi, e.d.) en koppeling van de accommodatie aan natuur, water en/of duurzaamheid. Deze keuze past bij de huidige bezoekers van de Hoeksche Waard. Voor nieuwe accommodaties kan gedacht worden aan een huisjespark met maximaal circa 200

huisjes dat is verbonden aan de voorzieningen van de omgeving, een hotel van maximaal circa 100 kamers, bed & breakfasts en groepsaccommodaties.

6. Bij de ontwikkeling van toeristisch-recreatief aanbod voor de bezoekers ligt de focus op de Binnenbedijkte Maas, de Zuidrand en historische dorpskernen.

Alhoewel in de Omgevingsvisie de Binnenbedijkte Maas en de Zuidrand van de Hoeksche Waard zijn aangewezen als recreatieve focusgebieden, liggen er ook op andere plekken in de Hoeksche Waard kansen voor toeristisch-recreatieve ontwikkeling. In de Omgevingsvisie is aangegeven dat voor wat betreft de dorpen maatwerk per dorp nodig is, waarbij de identiteit van het dorp als basis dient. Daarnaast wordt onderkend dat recreatieve toegankelijkheid kan bijdragen aan de opgave van behoud identiteit dragend erfgoed. We kiezen er daarom voor om op het hele eiland in te zetten op toeristisch-recreatieve aanbodontwikkeling. Dit draagt bij aan andere doelen zoals een eigen en onderscheidende identiteit van de dorpskernen en de aantrekkelijkheid van de directe leefomgeving van onze eigen inwoners.

7. Voor jongeren ontwikkelt de gemeente samen met jongeren en initiatiefnemers een recreatief aanbod dat aanvullend is op het jongerenwerk en rekening houdt met een differentiatie in leeftijds categorieën (met het oog op interessegebied en veiligheid). Daarbij wordt voorzien in meer buitenspeelplekken voor kinderen in de basisschoolleeftijd en actieve gemeente-brede recreatie voor de jongeren van 12 t/m 20 jaar.

Inwoners van de Hoeksche Waard geven aan vooral recreatievoorzieningen voor jongeren en jeugd te missen. De gemeente wil hier actief op inzetten, mede vanuit het doel van de gebiedsmarketing om de aantrekkelijkheid van de Hoeksche Waard voor jonge huishoudens te vergroten en te benadrukken. De gemeente zet sinds kort actief in op jongerenparticipatie en is bezig met het oprichten van een jongerenraad. De gemeente is ook bezig met het realiseren van jongerenontmoetingsplekken. In de Visie Vrijtijdseconomie moeten voorzieningen voor jongeren en jeugd daarom een centrale plek krijgen.

Bijlage 3 Leefstijlvinder

Vrijetijdsgedrag verklaard in leefstijlen

De leefstijlen voor recreatie & toerisme geven inzicht in de vrijetijdswensen- en behoeften van Nederlanders. Deze leefstijlen laten zien waar mensen in hun vrije tijd of op vakantie behoefte aan hebben. En wat de verschillen hierin zijn. Het ene 55+ koppel is het andere niet. De één wil namelijk rust en regelmaat, de ander juist drukte en sensatie. Leefstijlen gaan hiermee een stap verder dan de traditionele indeling van doelgroepen zoals oud, jong, gezinnen, koppels, veel te besteden, weinig te besteden enzovoort.

Vier basis leefstijlen geven inzicht in drijfveren

In de basis kent Nederland vier leefstijlen met ieder hun eigen manier van in het leven staan: creatief, harmonieus, controlerend en veilig. De leefstijlen baseren zich op het wetenschappelijke model BSR™. Dit model ontrafelt de drijfveren van mensen en wat te doen om mensen in beweging te krijgen. Van oorsprong is het model gericht op marketing (welke boodschap, welke tone of voice en via welk kanaal zijn de groepen te bereiken), maar het wordt steeds vaker ook gebruikt voor productontwikkeling (welk aanbod sluit aan op de leefstijlen).

De basisleefstijlen onderscheiden zich van elkaar aan de hand van twee gedragsverklarende dimensies. De horizontale as is de sociologische as en maakt onderscheid tussen mensen die gericht zijn op de groep of omgeving (familie, vrienden, enzovoort.) of juist op de eigen persoon (ego). De verticale psychologische as maakt onderscheid tussen mensen die gemakkelijk hun emoties tonen en contact maken (extravert) en mensen die emoties eerder onderdrukken en meer op zichzelf zijn (introvert). Door deze dimensies met elkaar te kruisen, ontstaan vier kwadranten. Door te kijken naar de mate waarin iemand op de groep of ego is gericht en de mate waarin mensen meer ingetogen of meer uitgelaten zijn, kunnen we groepen selecteren die kenmerkend zijn voor vrijetijdsbesteding.

Elke groep heeft eigen voorkeuren

De figuur hiernaast geeft de zeven onderscheidende doelgroepen weer. Elke groep heeft eigen voorkeuren (zie volgende pagina).

De leefstijlgroepen in een notendop

Rustzoeker 'Bert'

Rustzoekers houden recreatie graag letterlijk en figuurlijk dicht bij huis. Ze zijn het liefst in de eigen, vertrouwde omgeving. Gewoon lekker rondom het eigen huis iets doen, een beetje tuinieren, wellicht een rondje fietsen of wandelen, dan zijn ze al gauw tevreden. In hun vrije tijd genieten ze van de rust en stilte en van de kleine dingen in het leven. Rustzoekers gaan niet vaak op vakantie. Als ze wel buiten de deur slapen, vinden ze het fijn om van tevoren zoveel mogelijk te regelen en kiezen ze voor een huisje op een park met veel voorzieningen of een bekende hotelketen.

Plezierzoeker 'Roxanne'

Plezierzoekers houden van feesten en de holt op gaan met vrienden. Vrije tijd is voor hen het hoofd leegmaken, je laten gaan, geëntertaind worden en nieuwe avonturen beleven. Bijvoorbeeld door naar een festival of evenement te gaan, te feesten, of een pretpark te bezoeken. Maar ook de bioscoop, een escaperoom of casino past bij deze groep. Plezierzoekers gaan graag en vaak met een gezellige groep (familie of vrienden) op pad. Zij kiezen vaak voor een zon-, zee- en strandvakantie, een feestvakantie of een avontuurlijke vakantie. Ze verblijven graag op een camping met veel activiteiten of – met hun partner – in een luxe hotel, als ze een goede aanbieding vinden.

Stijlzoeker 'Daniëlle'

'Work hard, play hard' is het adagium van deze groep. Ze worden graag geprikkeld en zijn op zoek naar uitdaging. Bijvoorbeeld door te sporten of een sportwedstrijd te bezoeken of zichzelf te laten verwennen met exclusieve activiteiten. Stijlzoekers trekken er vaak op uit om even een paar dagen of langer weg te zijn, zowel in Nederland als het buitenland. Luxe en comfort is belangrijk voor dez groep. Ze vinden het niet erg om iets meer te betalen, als het dan écht goed is.

Inzichtzoeker 'Jacques'

Inzichtzoekers willen dingen leren en ervaren. Ze trekken graag hun eigen plan en hebben zo hun vaste activiteiten, zoals museumbezoek of wandelen in een natuurgebied. Ook op vakantie genieten Inzichtzoekers van natuur, kunst en cultuur. Het liefst in een klein gezelschap, want dan kun je doen waar je zelf zin in hebt. Overnachten doen ze graag op een plek waar de praktische voorzieningen goed geregeld zijn, zoals een bekende hotelketen, een bed & breakfast, of thuis.

Harmoniezoeker 'Lieneke'

Voor Harmoniezoekers is vrije tijd: tijd voor het gezin, de familie of vrienden. Zij zijn pas echt blij, als iedereen in het gezelschap tevreden is. Winkelen en actieve activiteiten zoals zwemmen of een bezoek

aan een dierentuin of pretpark behoren tot hun favoriete activiteiten. Harmoniezoekers gaan relatief vaak op een vakantie met veel kinderactiviteiten of op een familie/vriendenweekend. Zij verblijven dan graag op een huisjespark met veel voorzieningen, maar vinden het ook belangrijk dat het niet te duur is.

Verbindingszoeker 'Hans'

Verbindingszoekers zetten zich in hun vrije tijd graag in voor anderen. Bijvoorbeeld met vrijwilligerswerk of bij een vereniging. Daarnaast zijn ze graag in beweging: wandelen en fietsen in de natuur vinden ze heerlijk. Verbindingszoekers zijn graag creatief bezig en gaan relatief vaak naar een theater of museum, het liefst samen met partner, familie of vrienden. Op vakantie zoeken zij rust, stilte en gezelligheid met hun partner. Die vinden ze vaak in de natuur. Overnachten doen zij ergens waar het gemoedelijk en knus is, met gastvrij personeel.

Avontuurzoeker 'Maika'

Avontuurzoekers hechten veel waarde aan vrijheid, uniek zijn en genieten van het leven. Vrije tijd betekent zelfontwikkeling, nieuwe dingen beleven en creatief bezig zijn. Bijvoorbeeld door culturele activiteiten, een cursus, vrijwilligerswerk, of lekker buiten zijn. Avontuurzoekers gaan liever niet met grote groepen weg en houden van spontaniteit. Op vakantie ondernemen zij veel sportieve en avontuurlijke activiteiten en overnachten ze het liefst in bijzondere en kleinschalige accommodaties. Alhoewel zij zich in Nederland goed kunnen vermaken, gaan avontuurzoekers voor een lange vakantie liever naar het buitenland.